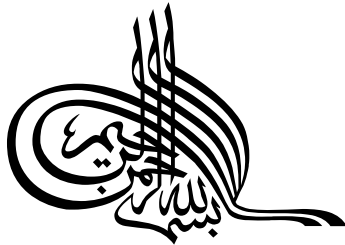

٣٥٠ پرسىار

ل سەر ژيانا پيڤه مبهري سهر دار

دانان

به يار قهره نڤ

- نافي پهرتوکی: ۳۵۰ پرسيار ل سهر ژيانا پيغه مبهري سهردار
- دانان: بهيار قهرهني
- دهرهينانا نافه روکی: بهيار قهرهني
- بهرگ: بهيار قهرهني
- تيراژ: ۵۰۰ دانه
- ژمارا سپاردني: ل ريغه بهر يا گشتي يا پهرگه هين گشتي ژمارا سپاردني (۲۱۶۱) ل سالا (۲۰۱۲) ي پي هاتيه دان.
- چاپخانه: هاوار - دهوك

پيشه کی

حمد و سوپاسی بو خودی یی مه زن و دلوفان، نهو خودی یی چاکترین پیغه مبهري بو مه هنارتی و بو مه کریه ریبهري و پيشه واري، و فیانا خو ب فیانا وی گریډای.

خودی ته علا د قورنانا پیروز دا دبیریت: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [آل عمران: ۳۱]
 ﴿نهی موحه مه د﴾ بیژره وان: نه گهر هوین چه ز ژ خودی دکه، ل دویف من وهرن نانکو: ریکا من بگرن، خودی دی چه ز ژ هه وه کهت، و گونه هین هه وه دی ژیهت و خودی گونه ژیهري و دلوفانه

خواندن و دویفچوونا ژيانا پیغه مبهري (سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا لَیْسَ) نه رکه کی گرنه بو هر موسلمانه کی. چونکه ب فی ریکی نه رهوش و که سایه تیا وی دزاین و هر وه سا کار و کریار و ناخفتن وی، و نه فچه نده مه دکه هیئته فیانا پیغه مبهري (سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا لَیْسَ).

هر نه ته وه ديه ك شانازیی ب که سانه کی دکهت، فیجا نه ف که سانه نان سهروک و ریبهري نان زانایه نان هزر فانه نان .... هتد. و هه می شیانی

خو دمه زخنيټ دا کو ل دويښ ريک و ريټازا وي بجيت و مه رهم ژي گه هشتنا هيڅي و نارمانجا يه بو ژيانه کا به خته وهر و نارام.

مه ژي - نه ته وديا موسلمانان - سهر وک و ريټهري مه پيغه مبهري مه يه موحه مهد (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنِي). فيجا يا پيټقي ل سهر مه نه وه نه م ژي ل دويښ ريټازا ريټهر و پيشه وايي خو بچين دا بگه هينه هيڅي و نارمانجين خو نه و ژي رازي بونا خودي يه و چوونا دناف به هه شتي يه.

خودي ته عالا دبيژيت: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ [الاحزاب: ۲۱]

﴿ پيغه مبهري خودي بو هه وه باس ترين نموونه بوو چاف لي بيته کرن [د باوهرموکومبييډا و دخورگرتن و سه بر کيشا نيدا، وه ختي ته نگافي و نه خو شيان] بو وي يي ژ خودي و روژا قيامه تي بترسيت و گه له ک زکري خودي بکه ت [و خودي ههر ل بيري بيت] ﴾

زانينا ژيان و رهوشتي پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنِي) زانين و تيگه هشتنا فه رمانين خودي ته عالا يه و، نه وه فه رمانين بو به نده يين خو هنارتين د قورنانا پيروز دا. عائشا (خودي ژي رازي بيت) دهر باره ي پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنِي) دبيژيت: (كان خَلَّاهُ الْقُرْآن) نانکو: رهوشتي وي قورنان بوو. پيغه مبهري فه رمانين خودي ته عالا جيټه جيډکرن ب رهنگه کي بهر چاف دا کو موسلمان مضاي ژي ببين و ل دويښ بچن.

پيغه مبهري (سلاطين خويشا لږ بن) که سايه تيبه کا ته مام و بي کيماسي بوو. ههمي فه رمان و برپار و ناخفتن و لفينين وي ل ژير چا فديرييا خودي دا بوون. فيجا هر که سهک دشي ت مفاي ژ که سايه تيبا پيغه مبهري (سلاطين خويشا لږ بن) ببينيت ل دوي ف تا يبه تمه نديين خو. ري بهر و دادوهر و زانا و باب و ماموستا و... هتد.

د في پهرتو کيدا مه هه ولدايه ژيانا پيغه مبهري (سلاطين خويشا لږ بن) بو خوانده فاني زاري کورمانجيا ژووري نانو به هديناني ب رهنكي (پرسپار و بهرسف) ديار بکهين دا کو ب ناسانترين ريک پيزانيان ددر باره ژيانا پيغه مبهري (سلاطين خويشا لږ بن) بگه هينينه خوانده فنان. و هر و هسا مه هه ولدايه ناسانترين په ي ف هه لبريرين دا کو نه ف پهرتو که خزمه تا ههمي که سان بکه ت د ههمي ناستان دا.

سو پاسيا خودي ته عالا دکهين کو نه ف دهر فته دايه مه، فيانا خو بو پيغه مبهري خوشتفي (سلاطين خويشا لږ بن) ديار بکهين و پشته فانيي لي بکهين.

۱۳/ نيسان/ ۲۰۱۲

۲۱/ جه مادا ئيکي/ ۱۴۳۳

۱. کهنگی پیغمبري خوشتقي (سابقين خواجگان) ژدايك بوويه؟

❁ ل رۆژا دوو شه‌مبی، ریکه‌فتی (۱۲) (ردب‌یع ئه‌لئه‌وه‌ل) ل سالا (۵۷۰ ز) کو دگوتنن (سالا فیل)ی ل باژیرئ مه‌که‌هی ژ دایک بوویه.

۲. مەرەما خودانیڭ فیلی (ئەبرەهە ییٰ حەبەشی و مروقیڭ وی) چپوو دەمی بەرەف کەعبەییٰ ھاتین؟

❁ مهرما وان خرابكرنا كه عبه يئ بوو و گهورينا چه جي بؤ (القليس)^(۱)
ئ ئه وا ئه برده هه ي ئا فاكري ل يه مه ني، ئي خودي له شكه ري وان د هياك
بر.

۳. نافی پیغمبر ری مه (سَلَامُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) چیہ؟

❁ نافي وی (موحه مه د کورې عه بدوالله کورې عه بدولموته لیب کورې هاشم کورې عه بد مه ناف کورې قوسه ی کورې مور ه ...)یه.

۴. نافی دایک و بابین پیغہ مبریٰ مہ (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَیُّهَا النَّبِیُّ) چیہ؟

❁ نافيٰ بايٰ وي (عهديو الله كورئ عهديو لموته لب)يه.

❁ **ناقہ دایکا وی (ئامینہ کجا وہہب) ۴.**

(۱) القلیس: کہنيسہ، دیر

۵. كى نافی پیغهمبهري (سلاقیں خودی لی بن) کره (موحه مهده)؟

❁ باپیری وی (عبدالولوته لیب) ی نافی وی کره (موحه مهده).

۶. کهنگی بابی پیغهمبهري (سلاقیں خودی لی بن) چوو بهر دلوفانیا خودی؟

❁ بهري پیغهمبهري (سلاقیں خودی لی بن) ژ دایک ببیت بابی وی چوو بهر

دلوفانیا خودی ل باژیروی مه دینه.

۷. هندهك ژ نافی پیغهمبهري (سلاقیں خودی لی بن) بزمیره.

❁ نافی وی نه فه نه: (موحه مهده , نه حمده , نه لماحی , نه لحاشر,

نه لعاقب)

۸. چند جارا نافی پیغهمبهري (سلاقیں خودی لی بن) د قورنانا پیروز دا

هاتیه؟

❁ (۴) جاران ب نافی (موحه مهده) هاتیه:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ﴾ [آل عمران: ۱۴۴]

﴿ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ﴾

[الأحزاب: ۴۰]

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﴾ [محمد:

[۲]

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﴾ [الفتح: ۲۹]

﴿ ۱ ﴾ جار ب نافى (نه حمه د) هاتيه:

﴿ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ﴾ [الصف: ۶]

۹. چ رويدانه کا سهرنجر اکیښ رویدا دهمی پیغه مبهري (سلافيڼ ځوکا لڼ بن) ژ

دايك بووی؟

﴿ ۱ ﴾ دهمی پیغه مبهري (سلافيڼ ځوکا لڼ بن) ژ دايك بووی دايكا وی رونا هیه ک

دیت ژ وی دچوو قه سرین شامی ژ بهر روون بوون.

۱۰. کی شیر دایه پیغه مبهري (سلافيڼ ځوکا لڼ بن) ؟

﴿ ۱ ﴾ سوده به جاريا نه بو له هه بی.

﴿ ۱ ﴾ هه لیمه نه لسه عديه.

۱۱. بؤچی هه لیمه یا دوودل بوو بؤ برنا پیغه مبهري (سلافيڼ ځوکا لڼ بن) و

خودانکرنا وی؟

﴿ ۱ ﴾ چونکه پیغه مبهري (سلافيڼ ځوکا لڼ بن) یی ئیتیم بوو، و چ باب نه بوون

کو خه لات و پارا بده ته وی.

۱۲. چەند سالان موحەمەد (سلاڤين ځواک لار بن) ل نک حەليمە ئەلسەعديە

ما؟

❁ (۵) سالان ل نک وئ ما.

۱۳. بۆچی دايکا پيغه مبهري (سلاڤين ځواک لار بن) پيغه مبهري ھنارته گونډەکی

ل نک حەليمە ئەلسەعديە؟

❁ چونکە دايکا وی دڤيا کورئ وئ د ژينگە ھەکا پاڤژ و ساخلەمدا بژيټ

و زمانئ عەرەبی یئ رەسەن بگريټ.

۱۴. چ رویدانهکا سەیر رویدا دەمئ پيغه مبهري (سلاڤين ځواک لار بن) ل نک

حەليمە ئەلسەعديە؟

❁ شەفکرنا سينگئ پيغه مبهري (سلاڤين ځواک لار بن) رویدا و ھەرودسا

دەرئ ځيختنا بە ھرا شەيتانی ل دلئ وی.

۱۵. ژيئ پيغه مبهري (سلاڤين ځواک لار بن) چەند بوو دەمئ دايکا وی چوو ڤه

بەر دلوفانيا خودئ؟

❁ ژيئ وی (۶) سال بوون دەمئ دايکا وی چوو ڤه بەر دلوفانيا خودئ.

۱۶. ل کيرئ دايکا پيغه مبهري (سلاڤين ځواک لار بن) چوو بەر دلوفانيا خودئ؟

❁ ل جهه کی دبیژنی (الأبواء) کو دکه فیه دناف بهرا مه که هی و مه دینی.

۱۷. کی ب ئهرکی خودانکرنا پیغمبره ی (سَلَفُیْنِ لَوُفَانِیَا) رابوو پشته
مرنا دایکا وی؟

❁ پاپیری وی (عهبدولوته لیب) ب ئهرکی خودانکرنا وی رابوو.

۱۸. ژیی پیغمبره ی (سَلَفُیْنِ لَوُفَانِیَا) چهند بوو دهمی باپیری وی
(عهبدولوته لیب) چوو بهر دلوفانیا خودی؟

❁ دهمی باپیری وی چوو بهر دلوفانیا خودی ژیی وی (۸) سال بوو.

۱۹. کی ب ئهرکی خودانکرنا پیغمبره ی (سَلَفُیْنِ لَوُفَانِیَا) رابوو پشته
مرنا باپیری وی؟

❁ مامی وی (ئهبو تالب) ب ئهرکی خودانکرنا وی رابوو.

۲۰. کی ژ مامین پیغمبره ی (سَلَفُیْنِ لَوُفَانِیَا) گه هشتنه ئیسلامی؟ و
کی ژ وان بوونه موسلمان؟

❁ ئه وین گه هشتینه ئیسلامی چارن. دوو ژوان بوونه موسلمان و دوو ژ

نه بوونه موسلمان. لی یا سهیر نه وه کو نه وین بووینه موسلمان نافین

وان دگونجاينه دگهل ئيسلامى (حه مزه) و (ئه لعه باس) و ئه ويڼ نه بووينه موسلمان نافين وان نه دگونجاينه دگهل ئيسلامى ئه وى ئه فنه نه: ئه بو تالب كو نافى وى (عه بد مه ناف) ه و ئه بو له هب كو نافى وى (عه بد ولعوزا) يه.

۲۱. ژيى پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ) چهند بوو دهمى د گهل مامى خو (ئه بو تالب) ي بو جارا ئيكي دهر كه فتى بو بازرگانىي؟
 ❀ ژيى پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ) (۱۲) سال بوون دهمى بو جارا ئيكي دهر كه فتى بو بازرگانىي بو شامى.

۲۲. نافى وى ره به نى چيوو يى پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ) چافى كه فتن دگهل كرى دهمى چوو يه شامى؟
 ❀ نافى وى ره به نى (به حيرا) بوو.

۲۳. بوچى (به حيرا) يى ره به ن دانپيدان كر كو محمد (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ) پيغهمبهري خودى يه؟
 ❀ به حيرا يى ره به ن دانپيدان كر ژ بهر دوو ئه گهران:

۱. هه بوونا مؤرا پيغهمبهرايه تيبى ل سهر پشتا پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ).

۲. سوجدہ برنا دار و بهران بو پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لځ بن).

۲۴. چ کار و پيشه پيغمبري خوشتي (سلافيڼ ځويځ لځ بن) دکر وډک

پيغمبري ل بهري وي؟

❖ پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لځ بن) شقاني دکر.

۲۵. نافي وي شهري چبوو يي بو جارا نيك پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لځ بن)

پشكاري تيدا كړي؟

❖ نافي وي شهري (شهري فيجار) بوو، دناقبهرا قورديشيان و (قهيس

عيلان) دا چيېبوو.

۲۶. ژيي پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لځ بن) چند بوو دهمي پشكاري د في

شهري دا كړي؟

❖ ژيي وي (۱۵) سال بوون.

۲۷. نافي نيكه مين هه فپهيمان چبوو پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لځ بن)

به شداري د نافدا كړي؟ و مهرم ژي چبوو؟

❁ نيكه مين هه فپهيمان پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ لځ بڼ) به شداري د نافدا كړي (حلف الفضول) بوو، مهربم ژي هاريكاريان وان كه سان بوو يڼ زورداري لي دهاته كړن.

۲۸. نازنافي پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ لځ بڼ) چيوو ل مهكه هي؟
❁ نازنافي وي (الصادق الامين) بوو.

۲۹. ژيي پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ لځ بڼ) چهند بوو دهمي بو جارا دوويي چوويه شامي، و بوچي چوو؟
❁ ژيي پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ لځ بڼ) (۲۵) سال بوون دهمي بو جارا دوويي چوويه شامي، و ب مهربما بازرگانيي بو خه ديجايي چوو شامي.

۳۰. بوچي دايكا نيمانداران خه ديجايي (خودي ژي رازي بيت) پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ لځ بڼ) هه لبرارت دا كو بكارين بازرگاني يڼ وي رابيت؟
❁ خه ديجايي (خودي ژي رازي بيت) پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ لځ بڼ) هه لبرارت ژ بهر وان دهنك و باسين گه هشتينه وي ژ راستگوي و نيمانهت و رهوشتين وي يڼ بهرز و جوان.

۳۱. نافی ئیکەمین ھەفتینا پیغمبەری (سەئید مۆمەننەن) ج بوو؟
 نافی وی (خدیجە کچا خویلد) بوو.

۳۲. ژیی پیغمبهری (ﷺ) چەند بوو دەمی بۆ جارا ئیکی ژن ئینای؟

❁ زئی وی (سلاطین حوفا لہ بن) (۲۵) سال بوون.

۳۳. ژيڻي (خديجه کچا خويلد) ي خودي ژي رازي بيت چهند بوو دهمي پيغمبري (ﷺ) مار کړي؟
 ❀ ژيڻي وي (۴۰) سال بوون.

۳۴. هندەك ژ روخسارین دایکا ئیمانداران (خەدیجە) یی بژمیږه.

❁ دهاته نیاسین ب دەهمەنپاکییی بەری ببیتە هەقژینا پیغەمبەری

(سائین زوگراڤ) .

❁ پیغمبري (ﷺ) چ ژن ل سهر نه ئینان ههتا چوویه
بهر دلقانیا خودی.

❁ خودیٰ فرمانا پیغمبرِی (سَلَامٌ عَلَیْکَ اَیُّهَا النَّبِیُّ) کر کو سلاقیں خودیٰ
 بگہہنیتہ وی.

❁ ئىكەمىن ژنه باودرى ب پيغه مبهري (سلاطين حوفا الله بن) ئيناي.

۳۵. زاروګین پيغمبري (سلفین ښار) کی بوون؟

✽ زاروګین پيغمبري (سلفین ښار) نهغه بوون:

✽ کور: نهل قاسم، عهبدوالله، نيراهيم.

✽ کچ: زهينه، روقه، نوم کهلسوم، فاتيمه.

همی کورین پيغمبري (سلفین ښار) ژ زاروګینا خو چوونه

بهر دلوګینا خودی. لی کچین وی گههشته نیسلامی و هاتنه د ناف

نیسلامی دا.

۳۶. نیکهمین ژن نینا پيغمبري (سلفین ښار) چهوا دستپیکر؟

✽ خهديجی (خودی ژی رازی بیت) ههفلا خو (نهفيسا کچا مونیيه)

فریکره نک پيغمبري و بو دیار کر کو خهديجه ههزدهکته ببیته

ههفرینا وی.

۳۷. نهختی دایکا نیمانداران خهديجی (خودی ژی رازی بیت) چهند

بوو؟

✽ نهختی وی (۲۰) حیشرین بجویک بوون.

۳۸. بوجی قورهیشیا کهعبه نویژهنکرهغه؟

❁ ژ ترسا چوونا ئاڤا بارانی بۆ ئاڤ که عبهیی، قیجا جارهکا دی نویژهنکر و دهرگههی وی بلند کر.

۳۹. کی ژ عه شیر هتین مه که هی به شدار بوون د دهستانا به ری رهش بو
جهی وی؟

هه‌می عه‌شیره‌تێن مه‌که‌هێ به‌شداربوون د ده‌ستدانا به‌ری ره‌ش بۆ
جه‌ی وی پشتی هه‌می رازی بووین ل سه‌ر فه‌رمانا پیغه‌مبه‌ری (سلاطین
عالمین).

۴۰. نافي وي شڪهفتي چ بوو يا پيغمبري (سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ) قهستا وي
دگر بهري ودهي يو بهتته خوار؟

❁ نافی وی شکہفتی (حہرا) بوو. پیغہمبہری (سابقین و کواکب) ب تنی ہزرا خودی پہکی ب تنی دکر دویری خہلکی.

۴۱. ل کیری وەحی بو پیغمبەری (سەئید خەسەن) ھاتە خوار؟

❁ ل شكهفتا (حهرا) وهحى بؤ پيغه مبهري (سالفين وياكلا لئالين) هاته خوار.

۴۲. ل چ روژ وهی بو پیغمه مبری (سلافین حوڪاڻا) هاته خوار؟

❁ ل روژا دووشه مبی ودحی بو پیغه مبهري (سابقین ځویځ لښ) هاته خوار.

۴۳. ژي پیغه مبهري (سابقین ځویځ لښ) چهند بوو دهمی ودحی بو هاتیه خوار؟

❁ ژي پیغه مبهري (۴۰) سال بوو دهمی ودحی بو هاتیه خوار.

۴۴. ل پیښی هاتنه خوارا ودحی یا چهوا بوو؟

❁ ل پیښی هاتنه خوارا ودحی وهکی خه وانان بوو لی ئەف خه ونه خه ونین دروست بوون و همر گاف رامنین وان یین دروست بوون.

۴۵. نیکه مین په یقین ودحی چبوون؟

❁ نیکه مین په یف «اقرأ» (بخوینه) بوو. پیغه مبهري (سابقین ځویځ لښ) به رسف دا و گوت: «ما أنا بقارئ» (ئەز نزانم بخوینم) سی جارن، ههتا ملیاکه تی گوتی: «اقرأ باسم ربك الذي خلق» (۱) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (۲) اقرأ وربك الأكرم (۳) الذي علم بالقلم (۴) عَلمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (۵) [العلق: ۱-۵]

(بخوینه ب نافى خودایى خو، یی همر تشتهك چیکری (۱) ئەو خودایى مروف ژ خوینپارهیی چیکری (۲) بخوینه خودایى ته، ژ همر کهسی

به خشنده تر و که رمدارتره (۳) نهو خودايي مروف فيري نفيسين و زانستی کړي، ب ريکا قهله می (۴) مروف فيري وی تشتی کرييه، يی مروف ژي بی ناگهه (۵) (

خودی هوسا هز کر کو پيغمبري وی موحه مه د (سَلَفِيْنُ لَوِيْلُ لُحُوتُ لُحُوتُ لُحُوتُ) نه خوندۀان بيت دا چ گومان نه مينن ل وی ژيدري قورئان ژي هاتی.

۴۶. پستی ودی بو پيغمبري هاتی (سَلَفِيْنُ لَوِيْلُ لُحُوتُ لُحُوتُ لُحُوتُ) (خه ديجه) يی بره نك كي؟

❁ (خه ديجه) يی پيغمبر (سَلَفِيْنُ لَوِيْلُ لُحُوتُ لُحُوتُ لُحُوتُ) بره نك کورئ مامئ خو (ودره قه کورئ نوفه ل) ی چونکه نهو ببو فه له (مه سيحي) و يی شاره زابوو د ننجيلي دا و ههر ودها پيزانين هه بوون ل سهر ودی نهوي بو موسای هاتيه خوار.

۴۷. هيثيا ودره قه کورئ نوفه لی چبوو؟

❁ هيثيا وی نهو بوو کو جاراكا دی زفريفاقه گنج و پشته فانيا پيغمبري (سَلَفِيْنُ لَوِيْلُ لُحُوتُ لُحُوتُ لُحُوتُ) کربا د بانگه وازيا وی دا بو ئيسلامی.

۴۸. ئيکه مين کهس کييون بانگه وازيا پيغمبري (سَلَفِيْنُ لَوِيْلُ لُحُوتُ لُحُوتُ لُحُوتُ) قه بول کړی و هاتينه د ناف ئيسلامی دا؟

❁ نیکه مین کهس بانگه وازیا پیغمبره (سَلَامُ عَلَیْکَ اَیُّهَا النَّبِیُّ) قهبول کری و هاتینه د ناف ئیسلامی دا ژنا وی (خه دیجه، زهید کورئ حاریسه، عهلی کورئ ئه بو تالب و ئه بو بهکر ئه لسیق) بوون خودی ژئ رازی بیت.

۴۹. نافئ هندک موسلمانان بیژه ئه وین ل سهر دهستی (ئه بو بهکر) ی بوینه موسلمان.

❁ عوسمان کورئ عهفانی، زوبهیر کورئ ئه لعه وام، عهبدولرحمان کورئ عهوفی، سهعد کورئ ئه بو وهفاسی و تهله کورئ عوبهیدوالله ...

۵۰. قوناغین بانگه وازیا پیغمبره (سَلَامُ عَلَیْکَ اَیُّهَا النَّبِیُّ) بو ئیسلامی بزمیره.

❁ قوناغین بانگه وازی دوو بوون:

۱. قوناغا نهینی. یا بهرده وام بوو بو ماوی (۳) سالان.

۲. قوناغا ئاشکرایي. یا بهرده وام بوو ههتا پیغمبره (سَلَامُ عَلَیْکَ اَیُّهَا النَّبِیُّ) چوویه بهر دلوفانیا خودی.

۵۱. نفیژا پیغمبره (سَلَامُ عَلَیْکَ اَیُّهَا النَّبِیُّ) یا چهوا بوو ل دهستیکا بانگه وازیا وی؟

❁ نفيزا وی دوو رکاعت ل سپيډی و دوو رکاعت ل شهفی بوون، پستی جبریلی فیږکری.

۵۲. نیکه‌مین فه‌رمانا خودی هاتی‌ه خوارئ بو پيغهمبهري (سلافيڼ ځويځ لځ)
 (پ) بو ناشکراکړنا بانگه‌وازييا خو چبوو؟
 ❁ نیکه‌مین فه‌رمان نه‌ف نايه‌ته بوو.
 ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ [الشعراء: ۲۱۴]
 (و مروف و لی‌زمیت خو ییت نزيك، ناگه‌هدار بکه)

۵۳. پيغهمبهري (سلافيڼ ځويځ لځ) چه‌وا فه‌رمانا خودی جیبه‌جی کر؟
 ❁ پيغهمبهري (سلافيڼ ځويځ لځ) چوو سدر چيايی (سه‌فا) و گازی مه‌زنیڼ قوره‌يشيان کر و داخازا وان کر کو باومړی ب خودی بینن و خو ژ ټاگرئ دوزه‌خی بپاري‌زن.

۵۴. قوره‌يشيان چ جوړه زوړداری ل پيغهمبهري (سلافيڼ ځويځ لځ)
 دکرن؟
 ❁ قوره‌يشيان ترانه ب پيغهمبهري (سلافيڼ ځويځ لځ) و موسلمانان دکرن، و ب خرابی به‌حسی ئيسلامی دکر و دگوتی قورئان چيړوک و چيفانوکیڼ ملله‌تین به‌ری نه.

۵۵. کی بوو نیکه جار زورداری ل پیغمبهری (سَلَفِیْنِ عَوِیْطِیْنِ لَیْنِ) کری؟
 ❁ مامی پیغمبهری (سَلَفِیْنِ عَوِیْطِیْنِ لَیْنِ) (ئەبو لههەب) و ژنا وی (ئوم
 جه میل (حه مالەت ئەلحه تەب) نیکه جار زورداری ل پیغمبهری
 خوشتی کرن.

۵۶. بههرا پتر ژ وان ئەوین بانگه وازییا پیغمبهری (سَلَفِیْنِ عَوِیْطِیْنِ لَیْنِ)
 قه بول کری کی بوون؟
 ❁ بههرا پتر ژ وان، که سین دەست کورت و بی هیز بوون. چونکه بو وان
 نه یا زهحه مت بوو ل دویف پیغمبهری (سَلَفِیْنِ عَوِیْطِیْنِ لَیْنِ) بچن لی ئەو
 که سانین دهوله مهنده، خو مه زکرنه وان وترسا وان کو پاره و سامانی وان
 ژ دەست بچیت بو ئاستهنگهک د ریکا وان دا و نهشیان بینه د ناف
 ئیسلامی دا.

۵۷. نیکه مین ژن شهید بووی د ئیسلامی دا کی بوو؟
 ❁ نیکه مین ژن شهید بووی (سومیه کچا خهیات)ی، دایکا عماری
 کووری یاسری خودی ژی رازی بیت.

۵۸. پیغمبهر (سَلَفِیْنِ عَوِیْطِیْنِ لَیْنِ) و هه فالین وی ل مالا کی کۆم دبوون؟

❁ پيغمبر (ﷺ) و هه فالين وي ب نهيني ل مالا
(ئه لئه رقهم كورئ ئه بو ئه لئه رقهم) يئ مه خزومي كؤم دبوون.

۵۹. بوچی پيغمبري (ﷺ) مالا (ئه لئه رقهم كورئ ئه بو
ئه لئه رقهم) هه لبرارت؟

❁ پيغمبري مالا وي هه لبرارت چونكه ئه و يئ بهرنياس نه بوو ب
ئيسلام و ژيئ وي يئ بجويك بوو (۱۶ سال بوو) و ژ عه شيردا
مه خزوميا بوو ئه و ين هه فركي دگهل قورديشيان هه ي فيجا كه سي هزر
نه دكر كو پيغمبر (ﷺ) دي چيته مالا دوژمني خو.

۶۰. ئيكه مين مشه ختبوونا حه به شه كهنگي بوو؟
❁ ئيكه مين مشه ختبوونا حه به شه ل سالا (۵) ئ پشتي بانگه وازيبا
پيغمبري (ﷺ) و هژمارا مشه ختيان (۱۲) زه لام و (۴) ژن
بوون.

۶۱. ئه گهرئ في مشه ختبووني چ بوو؟
❁ پشتي زورداريا قورديشيان موسلمان نه چار بوون ئايني خو يئ پيروز
بره فينن ل جهه كي مه ترسي دار بو جهه كي ئيمناهي.

۶۲. نافى هندەك ژ وان مشەختيان بژميړه.

✽ عوسمان كورې عهفانى و ژنا وى روقه يه كچا موحه مەدى (سلافيڼ) و بابى سەله مەى و ژنا وى دايكا سەله مەى و عوسمان كورې مەزعونى و موسعەب كورې عومەيرى.

۶۳. مشەختبونا وان ل حەبەشە چەندى كيشا؟

✽ مشەختبونا وان بوو دوو هەيشان (شەعبان و رەمەزان) ى كيشا و پشتي هنگى زفريڼ بو مەكهه.

۶۴. بوچى ئەو موسلمانين مشەختبون كرى زفريڼ بو مەكهه؟

✽ ئەو موسلمان زفريڼ چونكه دەنگ و باس گەهشتنه وان كو خەلكى مەكهه هەمى يين موسلمان بووين، لى ئەف دەنگ و باسه نه يين دروست بوون.

۶۵. پشتي ئەو موسلمان ئەوين چووينه حەبەشە زفريڼ بو مەكهه؟

پيغه مبهري (سلافيڼ) چ برپار دا؟
✽ پيغه مبهري (سلافيڼ) برپار دا جارەكا دى دەست ب مشەختبونى بكن بو حەبەشە بو جارا دوويى چونكه زورداريا بى باوهران هەر يا بەردەوام بوو.

۶۶. ژمارا موسلمانان ل مشه ختېوونا دوويى بؤ حېه شه چه ند بوون؟
 ❀ ژمارا وان (۸۳) زهلام و (۸) ئان (۱۹) ژن بوون.

۶۷. نافى شاهى حېه شه چېوو؟
 ❀ نافى شاهى حېه شه (ئه لنه جاشى) بوو.

۶۸. قورده شيان چ ههول دان بؤ زفراندنا وان؟
 ❀ قورده شيان شاندهك پيكنينا دا بچن بؤ حېه شه و داخزا
 ئه لنه جاشى بکه ن کو وان جارهکا دی بزفرينيت بؤ مه که هی.

۶۹. ئەف شانه ب کى پيکھاتبوو؟
 ❀ ئەف شانه ب (عهمر کورپ عاسى و عهبدوالله کورپ ئەبو ئومهيه) ى
 پيکھاتبوو.

۷۰. بهرى ئەف شانه بچيته نک (ئه لنه جاشى) چ ههول دان؟
 ❀ فى شاندی ههول دان مروفيئ (ئه لنه جاشى) رازى بکه ن ب ريکا دانا
 گه لهك دياريا دا کو ببنه پشته فانيئ وان بؤ زفراندنا موسلمانان بؤ
 مه که هی.

۷۱. دهمیؑ موسلمان چووينه نك (ئهلنه جاشی) کی ژ موسلمانان بهرسفا پرسیارین (ئهلنه جاشی) دا؟

❁ (جه عفر گوریؑ ئه بو تالب) ی بهرسفا پرسیارین شاهی دا.

۷۲. ھەلوئىستى شاھى ھەبەشە (ئەلنەجاشى) چىوۋ دەربارەى زىھىراندنا مۇسلىمانان بۇ مەكەھى؟

❁ (ئەلنەجاشى) رازى نەبۋو و دىارىيىن قورەيشىيان زىھىراندن و گوته مۇسلىمانان : ھوين يىن ئازادن و ئەردى مەن بۇ ھەوھە يى فەكرىھە.

۷۳. نهری شاہی حبہ شہ (نہلنہ جاشی) باوہری ب پیغہ مہری (سید شاہ)

به‌لێ، شاھێ حەبەشە (ئەلنەجاشی) باوڤری ب پێغەمبەری (سەڵاوات)
(ﷺ) ئینا. پێغەمبەری (سەڵاوات) ﷺ نشتێرا مرییا بو کر
 دەمی جووپه بهر دلوغانیا خودی ل سالا (۹) مشهختی.

۷۶. پیغمبرِ مہدی (ﷺ) دعا بُو کی کرن ژ خودی کو ببہہ
موسلمان؟

﴿﴾ پیغمبرؐ یری ﴿سَلَامٌ عَلَیْکَ اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا﴾ دوعا ژ خودی کرن کو نیک ژ ههردوو عومهران (عومهر کورپی خهتابی و عومرو کورپی هیشامی [ئهبو جههل]) ببنه موسلمان. پیغمبرؐ خوشتی ﴿سَلَامٌ عَلَیْکَ اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا﴾ دبیزیت: (اللهم اعز الإسلام بأحب هذين الرجلین الیک: بأبی جهل أو بعمر بن الخطاب) (رواه الترمذی).

((خودی تو ئیسلامی بهیزیکه ب نیک ژ خوشتقیرین زهلام ل نک ته: ب (ئهبو جههل) ی ئان ب (عومهری کورپی خهتاب) ی)). و د ئهنجامدا (عومهری کورپی خهتاب) ی موسلمان بوو.

۷۵. نافی خوشکا عومهری کورپی خهتابی چبوو ئهوا بوویه ئهگرا موسلمانبوونا وی؟ و نافی زهلامی وی چبوو؟ ﴿﴾ نافی خوشکا وی (فاتیمه کچا خهتاب) ی بوو، و نافی زهلامی وی (سهعید کورپی زهید) ی بوو.

۷۶. (عومهر کورپی خهتاب) ی چکر پشتی موسلمان بووی؟ ﴿﴾ (عومهر کورپی خهتاب) ی پرسیار کر کا کی ژ قورهیشییان دهنک و باسان بهلافا دکهت، ئهوان ژ ی بهرسفا وی دا و گوتی: (جهمیل کورپی موعهمه) ی. عومهری گوته جهمیلی: ئهز ی موسلمان بوویم. فیجا

(جهميل) ی ژی به لاف کر د ناف ههمی قورهشیان دا کو عومهر یی
موسلمان بووی.

۷۷. نه گهری موسلمانبونو مامی پیغهمبری (سَلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهُ)
(حه مره کوری عه بدوالموته لیب) ی چبوو؟
❁ نه گهری موسلمانبونو وی زورداریا (نه بو جهل) ی بوو بو
پیغهمبری (سَلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهُ).

۷۸. بوچی قورهشیان ههمی په یوهندیی خو دگهل مالباتا پیغهمبری
(سَلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهُ) (بهنی هاشم) ی و (بهنو نه لوته لیب) ی راگرتن؟
❁ قورهشیان په یوهندیی خو راگرتن دگهل مالباتا پیغهمبری (سَلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهُ)
(چونکه نیسلام گه له ک بهر به لاف بوو ل مه که هی و مالباتا
پیغهمبری (سَلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهُ) رازینه بوون ده ستا ژ پیغهمبری به ردهن.

۷۹. چ بریار هاتنه دان د فی راگرتنا په یوهندیان دا؟
❁ بریار هاته دان کو چ کرین و فروتنی د گهل وان نه کهن، و خزمانیا
وان نه کهن (ژنا نه دمنه وان و ژئی نه ئینن)، و دگهل وان نه ناخفن، و
دگهل وان نه روینن.

۸۰. کی رابوو بنفیسینا بہندیں پھرتوگا راگرتنا پھیوہندیان؟
 ❁ (بہغیز کوڑی عامر کوڑی ہاشم) ی بہندیں فی پھرتوکی نفیسین و
 ب دیواری (کہعبہیی) فہ ہاتہ ہہلاویستن.

۸۱. کی سہحابی ژ دایک بوو د فی دہمی دا؟
 ❁ عہدواللہ کوڑی عہباسی ژ دایک بوو.

۸۲. ئەف راگرتنا پھیوہندیان چہند فہکیشا؟
 ❁ ئەف راگرتنا پھیوہندیان بو (۳) سالان فہکیشا. ل سالا (۱۰) مشہختی
 ہاتہ ہہلوہشانندن.

۸۳. کی بوون ئەف دوورپیچکرنہ ہہلوہشانندی؟
 ❁ ئەف دوورپیچکرنہ ہاتہ ہہلوہشانندن ل سہر دہستی فان کہسان:
 ہیشام کوڑی عہمرو، ئەلوتعیم کوڑی عہدی، ئەبو ئەلبہختہری کوڑی
 ہیشامی و زہمعہ کوڑی ئەلئہسودہدی.

۸۴. چارہنفیسی وی پھرتوکی چبوو یا بہندیں راگرتنا پھیوہندیان و
 دوورپیچکرنی تیڈا ہاتینہ نفیسانندن؟

❁ ئەف پەرتوکه هاته خوارن ژ لايي کرمهکي کو دبيژني (ئه لئه رهزه). و
يا هه ژي گوتني يه کو في کرمي ئەف پەرتوکه هه مي خوار ژ بلي وان جها
ييين ناقي خودي ل سهر هاتييه نقيسين.

۸۵. کهنگي مامي پيغهمبري (سَلَامَتٌ عَلَيْكَ يَا بَنِي) (ئه بو تالب) چوو بهر
دلوفانييا خودي؟

❁ مامي پيغهمبري (سَلَامَتٌ عَلَيْكَ يَا بَنِي) (ئه بو تالب) چوو بهر دلوفانييا
خودي ل سالا (۱۰) ل هاتنا وهحي.

۸۶. نهري مامي پيغهمبري (سَلَامَتٌ عَلَيْكَ يَا بَنِي) (ئه بو تالب) موسلمان
بوو؟

❁ مامي پيغهمبري (سَلَامَتٌ عَلَيْكَ يَا بَنِي) (ئه بو تالب) موسلمان نه بوو
هه رچه نه ده وي گه لهك پشته فانييا پيغهمبري دكر. بهري مرنا وي
پيغهمبري گه لهك داخاز ژي كرن كو ببите موسلمان لي نهو رازي نه بوو.

۸۷. نهري پيغهمبري (سَلَامَتٌ عَلَيْكَ يَا بَنِي) داخازا ليبوريني بو مامي خو
(ئه بو تالب) ي ل خودي كر؟

❁ ده مي نه بو تالب چوو بهر دلوفانييا خودي، پيغهمبري (سَلَامَتٌ عَلَيْكَ يَا بَنِي)
گوتي: (أما والله لأستغفرن لك ما لم أنه عنك)

(نه ز ب خودی سويند دخوم نه ز داخزا ليبورينی بو ته ژ خودی بکه م
 نه گهر ريک ل من نه هاته گرتن).

فَيَجَا خُودَى نَهْ فِ نَايَه تَه نِينَا خَوَار: ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا
 لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾
 [التوبة: ۱۱۳]

(نه دروسته بو پيغه مبهري و خودان باوهران، داخزا گونه ه ژيبرنی بو
 موشرکان بکه م، خو نه گهر مروقين وان ژي بن [و چه ز وان ژي بکه م]،
 پشی بو وان دياربووی، کو نه و موشرک ب راستی دوزه هينه).

۸۸. نه موسلمانبوننا نه بو تالبي چ رامن ددهت؟
 ❁ نه گهر نه بو تالب ببا موسلمان بی باوهرين مه که هی چ ريژ ژي نه
 دگرت و ژي نه دترسيان و ل دويف فه رمانين وی نه دچوون. و د
 نه نجامدا نه بو تالب نه دشيا پشته فانييا پيغه مبهري (سَلَامَتْ عَلَيْكَ يَا لَاحِي)
 بکه ت.

۸۹. که نگی خه ديجه (خودی ژي رازی بيت) چوو بهر دلوفانييا خودی؟
 ❁ خه ديجه (خودی ژي رازی بيت) ل سالا (۱۰) ل هاتنا ودهی چوو بهر
 دلوفانييا خودی. بهري مشه ختبوونی ب (۲) سالان.

۹۰. سالا (۱۰) ژ هاتنا ودحي ب چ هاته بهرنياسين؟

 سالا (۱۰) ژ هاتنا ودحي ب (عام الحزن) سالا عاجزي هاته بهرنياسين
 ژهر مرنا مامي پيغهمبري (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن) ئەبو تالب و ژنا
 پيغهمبري خهديجه (خودي ژي رازي بيت).

۹۱. پشتي دايدا ئيمانداران چوويه بهر دلوفانيا خودي، ئيکهم ژن کي بوو
 پيغهمبري (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن) ئيناي؟

 ئيکهم ژن پيغهمبري (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن) ئيناي (سهوده کچا زومعه)
 ي بوو (خودي ژي رازي بيت) ، ل سالا (۱۰) ل هاتنا ودحي.

۹۲. پشتي مامي پيغهمبري (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن) ئەبو تالب چوويه بهر
 دلوفانيا خودي، چ رويدا؟

 پشتي ئەبو تالب چوويه بهر دلوفانيا خودي زورداريا بي باوهرين
 مهکههي بو پيغهمبري (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن) و ههفالين وي زورتر بوو.

۹۳. بوچي پيغهمبر (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن) چوو بو (تائيف)؟

 پشتي زورداريا بي باوهرين مهکههي زورتر بووي نهخاسمه پشتي
 نهمانا مامي پيغهمبري (سَلَفُوتِ لَوَقَا لِي بِن)، پيغهمبر چوو بو (تائيف)

بؤ بانگه‌وازييا وان بؤ ئيسلامى و دا پشته‌فانييا وى بکهن دژى بى
باودريڼ مه‌که‌هئ.

۹۴. پيغمبر (ﷺ) دگهل کى چوو بؤ (تائيف)؟

❁ پيغمبر (ﷺ) دگهل (زميد کورئ حاريسه)ى خودئ
ژئ رازى بيت چوو بؤ تائيف. و (۱۰) روژان ل (تائيف) مان.

۹۵. خه‌لکى تائيف چ هه‌لويست هه‌بوو به‌رامبر بانگه‌وازييا پيغمبرى
(ﷺ)؟

❁ خه‌لکى تائيف هه‌لوسته‌کى خراب هه‌بوو. قسین نه ريك گوتنه
پيغمبرى و ترانه پئ کرن و بهر هافيتنى هه‌تا خوين ژ پييين وى
هاتى.

۹۶. پيغمبر (ﷺ) گه‌هسته کى ل ريکا تائيفى؟

❁ پيغمبر (ﷺ) گه‌هسته کهسه‌کى فه‌له نافى وى
(عه‌داس) بوو. و باودرى ب پيغمبرى ئينا.

۹۷. کهنگى رويدانا ب شه‌ف چوون (الاسراء و المعراج) رويدا؟

❁ ل بهرى مشه‌ختبوونئ بؤ مه‌دينئ رويدا و پشتى هاتنا وه‌حى.

۹۸. رامن ژ ب شهف چوون (الاسراء و المعراج) چيه؟

❁ الاسراء: چوونا پيغه مبهري (سَلَامَةُ الْوَيْلِ لِي) ل (مزگهفتا حهرام) ل مهكههئ بو (مزگهفتا نه لئه قسا) ل باژيري قودسي ل فهلهستيني ل دهمهكي ل شهفي.

❁ المعراج: چوونا پيغه مبهري (سَلَامَةُ الْوَيْلِ لِي) ل (مزگهفتا نه لئه قسا) ل باژيري قودسي ل فهلهستيني بو ئهسمانا.

۹۹. چهند جارا رويدانا ب شهف چوون (الاسراء و المعراج) رويدا؟
❁ ئهف رويدانه (۱) جار رويدا.

۱۰۰. پيغه مبهري (سَلَامَةُ الْوَيْلِ لِي) چهوا چوو ئاسمانا؟
❁ پيغه مبهري (سَلَامَةُ الْوَيْلِ لِي) سياري گيانه وهرهكي بوو و چوو ئاسمانا. نافئ وي گيانه وهره (ئهلبوراق) بوو. گيانه وهرهكي سپي و دريژه، ژ ههسپي بجويك تره.

۱۰۱. مهبهست ژ في موعجيزي چيوو ب تايبهتي د في دهمي دا؟
❁ ئهف موعجيزه ريژگرتن بوو بو پيغه مبهري (سَلَامَةُ الْوَيْلِ لِي) پشتي بي باوهرين مهكههئ گهلهك زورداري لي كري و ترانه بي كرين. و ژ

لایه‌کۆ دی قه، دلخۆشییه‌ک بوو بۆ وی پشتی مامۆ وی و هه‌قژینا وی
جوویننه بهر دلقانییا خودی.

۱۰۲. پیغمبرِ مہری (ﷺ) چاہیے کہ فتنہ د گہل کی کرن ل

پیغمبرِی (سَلَامُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ) چافیکهفتن د گهل گهلهك
پیغمبرانِ کرن.

ل ئاسمانی ئیڤکی: ئادەم. ل ئاسمانی دووی: یەحیا و عیسا.

ل ئاسمانی سیئی: یوسف. ل ئاسمانی چاری: ئیدریس.

ل ئاسمانیٰ یٰیْنَجِیْ: ھارون. ل ئاسمانیٰ شہشیٰ: موسا.

و ل ئاسمانى ھەفتى: ئىبراھىم سلاڧىن خودى ل ھەميا بن.

۱۰۳. پيش نقيڑا پيغمبري مه (سَلَامَتٌ لَّكَ يَا لَه) بو پيغمبري دي
چ راماں دگهينيت؟

❁ ئەھ پېش نقيژە بۆ مە دياردكەت كو پيغەمبەري مە (ﷺ) چاكترين پيغەمبەرە.

۱۰۴. تھری پیغمبرہری (ﷺ) خودی یی خو دیت ل شہفا
(میعر اچی)؟

❁ پيښه مېره (سَلَوْبَت لَوِيکَل لَوِيکَل) خودی یی خو نه دیت ب چافین خو،
لی روڼاهیه ک دیت.

۱۰۵. کی رازی بوو ل سهر بانگه وازیا پيښه مېره (سَلَوْبَت لَوِيکَل لَوِيکَل) بو
نیسلامی؟

❁ دهمی پيښه مېره داخاز ژ وان عه شیردتان دکر نه ویڼ ب مهرما
حه جی دهاتنه مه که هی، کو مه ک ژ عه شیردتا (خه زرهج) یان ل دویف
بانگه وازیا پيښه مېره هاتن و بوونه موسلمان. نه فه ل سالا (۱۱) بوو ل
هاتنا وهی.

۱۰۶. بوچی (خه زرهج) ی ئیکه م کهس بوون بېنه موسلمان؟
❁ خه زرهجی ل باژیړی (یه سرب) دژین و ل وی باژیړی جوهری هه بوون.
فان جوهران دگوتنه خه لکی یه سرب پيښه مېره ک دی هیټ و نه م دی
دگهل وی ههمی نایینان دناف بهین. فیجا دهمی خه زرهجیان گو ه ل
گوتنن پيښه مېره (سَلَوْبَت لَوِيکَل لَوِيکَل) بووین باوهری پی ئینا و بوونه
موسلمان.

۱۰۷. هه فیهیما نا (بیعة العقبه الاولى) کهنگی بوو؟

❁ ئەف هه‌فیه‌یمانە ل سالا (۱۲) بوو ل هاتنا وەحی. (۱۲) کەسان ل ئەنسانان پشکداری تیدا کر. (۱۰) کەس ل خەزرجیان و (۲) کەس ل ئەوسان.

۱۰۸. پشتی ئەف موسلمانە زفرینه‌فه بو (یەسرب) پیغه‌مبه‌ری (سلافايت) کی دگهل وان فریکر؟
❁ پیغه‌مبه‌ری (سلافايت) (موسعەب کورئ عومەیر) ی دگهل فریکر.

۱۰۹. ئەرئ کەس ل سەر دەستی (موسعەب کورئ عومەیر) ی موسلمان بوو؟
❁ خەلکەکی زۆر ل سەر دەستی (موسعەب کورئ عومەیر) ی موسلمان بوون. ژ وان: (ئوسهید کورئ حوزەیر) ی و (سەعد کورئ موعاز) ی. و ژبەر موسلمان بوونا وان عەشیرەتا (بەنی ئەلئەشەهل) هەمی ژن و زەلام موسلمان بوون.

۱۱۰. هه‌فیه‌یمانا (بیعة العقبة الثانية) کەنگی بوو؟
❁ ئەف هه‌فیه‌یمانە ل سالا (۱۲) بوو ل هاتنا وەحی. (۷۳) زەلامان و (۲) ژنان پشکداری تیدا کر.

۱۱۱. نه‌نساړان چ په‌يمان دا پښتو مېرغ (سلافت ټولگه لږ) ل هه‌فپه‌يمان
(بيعة العقبة الثانية) ؟

❖ نه‌نساړان په‌يمان دا پښتو مېرغ (سلافت ټولگه لږ) کو وی بپاريژن
چه‌وا نه‌و زاروک و ژنيں خو دپاريژن.

۱۱۲. که‌نگی پښتو مېرغ (سلافت ټولگه لږ) ده‌ستویری دا هه‌فالين خو کو
ده‌ست ب مشه‌ختبوونی بکه‌ن بو (يه‌سرب) ۱؟
❖ پښتو مېرغ (سلافت ټولگه لږ) ده‌ستویری دا هه‌فالين خو کو ده‌ست
ب مشه‌ختبوونی بکه‌ن بو (يه‌سرب) ۱ پشی هه‌فپه‌يمان (بيعة العقبة
الثانية) ل سالا (۱۳) ل هاتنا وه‌حی.

۱۱۳. ئيکه‌م که‌س کی بوون ده‌ست ب مشه‌ختبوونی کری بو (يه‌سرب) ۱؟
❖ ئيکه‌م که‌س (نه‌بو سه‌له‌مه‌ کوړی عه‌دولنه‌سه‌د) ی بوو و ل پشی
وی (موسعه‌ب کوړی عومه‌ير) ی و ل پشی وی (بيلال کوړی ره‌باح) ی و
ل پشی وی (سه‌عد کوړی نه‌بو وه‌قاس) ی.

۱۱۴. کی بوو ژ هه‌فالين پښتو مېرغ (سلافت ټولگه لږ) ب ره‌نگه‌کی
ناشکرا چوو (يه‌سرب) ۱؟

❁ (عومهر کورې خهتاب) ی ب رهنګهکې ئاشکرا چوو (یهسرب) ی . و
 ګوته قوردهشیپن مهکههې : (من أراد أن تتکله أمه فلیقني وراء هذا
 الوادي)
 (ههر کهسې دفت دایکا وی ل بن عهردی فه شیریت بلا بهیته د ریکا من
 دا ل پشت نهالا ههئ).

۱۱۵. بې باوهرین مهکههې چ هه لویست هه بوو بهرامبه ر مشهختبوونا
 موسلمانان بو (یهسرب) ی؟
 ❁ بې باوهران ههست ب مهترسیا فی پینگاפה مهزن کر و بریار دا
 کومبونهکې گریډهن دا چارهسهریبهکې بو فی چهندی ببین.

۱۱۶. چ بریار هاته دان بو نافبرنا پيغه مبهري (سلافت لویا لښ) ؟
 ❁ بریار هاته دان کو ژ ههر عه شیرتهکې گه نهجهکې ب هیز بینن و
 (موحه مه د) ی (سلافت لویا لښ) بکوژن , و ب فی ریکې خوینا وی دئ
 به لاف بیت د ناف هه می عه شیرتاتان دا و مروفتن وی نه شین تولا وی
 فه کهن.

۱۱۷. چه وا خودی پيغه مبهري خو (سلافت لویا لښ) رزگار کر؟

✽ جبريل ملياکه ت هاته خوارې و برپارا قوره شيان بو وی ديارگر، و
گوتی خودی دهستویری يا دايه ته کو دهست ب مشه ختوونی بکهی.

۱۱۸. کی سه حابی بوو دگهل پیغه مبهري چوو په (یه سرب) ی؟

✽ (نهبو بهگر نه لسديق) خودی ژی رازی بیت د گهل چوو (یه سرب) ی.

۱۱۹. کی سه حابی ل جهین پیغه مبهري (سلافت جويا ل بن) نخست ل وی

شفا پیغه مبهري چوو په (یه سرب) ی؟

✽ (عہلی کورې نهبو تالب) ی خودی ژی رازی بیت ل جهین وی نخست.

۱۲۰. چهوا پیغه مبهري (سلافت جويا ل بن) ل مال دمرکهفت؟

✽ پیغه مبهري (سلافت جويا ل بن) ب شفا ل مال دمرکهفت و دناف ب

هیزترین گهنجین بی باوهران دا چوو و هندهکا ناخی هافیته سهر و

چافین وان و کهسی نه دیت. و دگوت: (وجعلنا من بین ایدیهم سداً ومن

خلفهم سداً فأغشیناهم فهم لا یبصرون) [یس: ۹]

(و مه ل پیچی وان نافېرک دانا، و مه ل پشت وان نافېرک دانا، و مه

پهردهیهک نیخسته بهر چافیت وان، فیجا نهو [ههقیی] نا بینن.)

۱۲۱. نهف مشه ختوونه ل سالا چهندی بوو؟

❁ نه ف مشه ختېوونه ل سالا (١٤) بوو ل هاتنا وهـى.

١٢٢. ل كيرى پښه مبهري ﴿سُورَةُ الْاَنْعَامِ﴾ و هه فالى وى نه بو به كرى
خو فـه شارت؟

❁ پښه مبهري ﴿سُورَةُ الْاَنْعَامِ﴾ و هه فالى وى نه بو به كرى ل شكه فتا
(نه لسور) (الثور) خو فـه شارت بو ماوى (٣) شه فان.

١٢٣. كى دنگ وباسين مه كهـى بو پښه مبهري ﴿سُورَةُ الْاَنْعَامِ﴾
دئينان؟

❁ (عهـدوالله كورئ نه بو به كرى) دنگ و باسين مه كهـى بو
پښه مبهري ﴿سُورَةُ الْاَنْعَامِ﴾ دئينان.

١٢٤. كى شين پيـين (عهـدوالله كورئ نه بو به كرى) فـه دشارتن دهمى ل
شكهـفتى دهر دكهـفت؟

❁ شقانى نه بو به كرى (عامر كورئ فـه هيره) د شين پيـين وى
فهـدشارتن. دهمى (عهـدوالله كورئ نه بو به كرى) ل شكهـفتى دهر دكهـفت
(عامر كورئ فـه هيره) د پـهـزى خو ل سهر شين پيـين وى دبر.

۱۲۵. قورميشيان چ برپار دا دهمي زاني پيغمبر (ﷺ) يي ل مهكهه دهرکهفتي؟

✽ قورميشيان برپار دا ههمي ريگان بگرن نهوين بو يه سربي (مه ديني) دچن. و دياريهك ناماده كر كو (۱۰۰ حيشتر) بوون بو هر كهسي پيغمبري (ﷺ) نان هه فالي وي نه بو به كرى بزقرينيت بو مهكهه يي ساخ بن نان يين مري.

۱۲۶. كي پيغمبر (ﷺ) ديت دهمي بو يه سربي دچوو؟
✽ (سورقه كورئ مالك) ي پيغمبر (ﷺ) ديت. لي پيغمبري دوعا لي كرن فيجا پييين هه سپي وي د نهردي را ناسي بوون. دهمي وي زاني كا ژ بهر دوعايين پيغمبري (ﷺ) پييين هه سپي وي ناسي بوون داخازا ئيمناهيبي ژ پيغمبري كر و گوتي بو من ل سهر جهه كي بنقيسه. پيغمبري گوته سورقه ي تو چ دبيژي نه گهر ته بازينن كيسراي كرنه دهستين خو؟ و گوته عامري كورئ فهيردي دا بو بنقيسيت ل سهر پارچه كا پيستي. ل سهر دهمي (عومهر كورئ خهتاب) ي، (سه عد كورئ نه بو وهقاس) ي (مه دائن) فه كر و سهر كهفت ل سهر هيژين كيسراي و گه لهك پاره و زيړ و زيف بو مه ديني فريكرن و د گهل وان دا ههر دوو بازينن كيسراي بوون. دهمي گه هشتينه مه ديني عومهرئ كورئ خهتابي گازی كره سورقه ي و ههر دوو بازينن

کيسراى کرنه دهستين وى و بو ههمى موسلمانان ديار بوو کا چهوا
پيشبينين پښه مېرى (سَلَامَتٌ لَّوْكَالِ بْنِ) جيبه جيبوون.

۱۲۷. کى ژن بوو پښه مېر (سَلَامَتٌ لَّوْكَالِ بْنِ) و نه بو بهر چووينه د ناف
خيشه تا وى دا؟

❁ پښه مېر (سَلَامَتٌ لَّوْكَالِ بْنِ) و هه فالى وى چوونه د ناف خيشه تا (نوم
عبد) دا. و داخازا خوارن و فه خوارنى ژى کر لى وى گوت: چ خوارن و
فه خوارن نينه ژ بهر هشکاتى. پښه مېرى دهستوى ژى ودرگرت کو
ميها وى بدوشيت. ميهه کا بى هيژ و لاواز بوو و چ شير تيدا نه بوو. لى
دهمى پښه مېرى دوعا گرین و ب دهستين خو يين پيروژ دوشى، گه لهک
شير ژى هات و ههميان شيرى وى ميها لاواز فه خوار.

۱۲۸. پښه مېر (سَلَامَتٌ لَّوْكَالِ بْنِ) ل کيرى نيسته جى بوو بهرى بجيته د
ناف يه سربى (مه دينى) دا؟

❁ پښه مېر (سَلَامَتٌ لَّوْكَالِ بْنِ) ل روژا دوو شه مې ل هه يقا (ربيع
ئه لئه و هل) ل (قوباء) نيسته جى بوو بهرى بجيته د ناف مه دينى دا.

۱۲۹. پښه مېر (سَلَامَتٌ لَّوْكَالِ بْنِ) چهند روژان ل (قوباء) بوو؟ و چ لى
نافا کر؟

❁ پيغمبر (ﷺ) (۴) روژان ل (قواء) بوو^(۱). و مزگه فتا قواء ئا فا کر و نفیژ لی کرن. و ئەف مزگه فته ئیکه م مزگه فته هاتیه ئافاکرن د ئیسلامی دا.

۱۳۰. ئیکه م زاروک ژ دایک بووی پشی مشه ختبونا مه دینی کی بوو؟ ❁ ئیکه م زاروک (عبدوالله کورپی زوبهیر) ی بوو، و ل قواء ژ دایک بوو.

۱۳۱. ل چ روژ پيغمبر (ﷺ) چوو دناف مه دینی دا؟ ❁ پيغمبر (ﷺ) ل روژا (ئینی) چوو دناف مه دینی دا. و ل مالا (ئهو ئه یوب ئه لئهنساری) نیشته جی بوو.

۱۳۲. ئیکه م کار چوو پيغمبر (ﷺ) نه نجامدای دمی چوو مه دینی؟

❁ ئیکه م کار پيغمبر (ﷺ) نه نجامدای ئافاکرنا مزگه فتی بوو نهو مزگه فتا نوکه بهرنیاس ب (مزگه فتا پيغمبر (ﷺ) و برایه تی دناف بهرا ئهنساران (موسلمانین مه دینی) و موهاجران (موسلمانین ل مه که هی هاتین) دروست کر و نفیسینا هه فیه یمانه کی کو

۱ هندک ژیدەر دیاردکهن کو (۱۴) روژان پيغمبر (ﷺ) ل قواء یی نیشته جی بووی.

تیډا سیسته می ژیانې دناډ بهرا موسلمان و نه موسلمانان (بی باوهران و جوهیان) دا دیار کر.

۱۳۳. پیغمبر مہری (ﷺ) مزگفتا خو ل کیری ئافاکر؟

پيغمبرهري (سَافَرِي) مَزگَه‌فَتَا خَوَل وي جِهِي نَافَا كِرِئَهُو
جِهِي حَيَشْتَرَا وَي لِي روينشتي. وئهُو پارچا ئهردي ل دوو گهنجيئن نييتيم
(سههل و سوههيل ي كري).

۱۳۴. کی سہ حابہ بوو بانگ د خه و دا دیتی؟

❁ (عبداللہ کوڙی زهیدیٰ خه زرهجی ییٰ ئه نساری) بانگ د خه و دا دیت.

۱۳۵. کی زانایؑ جوهیان بوو موسلمان بووی؟

❁ (عبداللہ کوڙی سہلام) ی۔ ل بہری ببیتہ موسلمان جوهیان دگوتی:
 ئہو مہزنئ مہیہ و کوڙئ مہزنئ مہیہ، و زانایئ مہیہ، و کوڙئ زانایئ
 مہیہ، ئ پستی موسلمان بووی، قسین نہریک دگوتئ و باوہری پی نہ
 دئینا۔

۱۳۶. کہنگی قبیلہ یا موسلمانان ہاتھ گوہرین؟

❁ ل سالا (۲) مشهختی ل هه یفا (شهعبان) ئ قیبله یا موسلمانان هاته گوهرپین ژ (مزگهفتا ئه لئه قسا) ل فله ستینئ بو (کهعبه یئ) ل مه که هی. ﴿قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ [البقرة: ۱۴۴]

(ب راستی مه ددیت ته بهرئ خو ل ئهسمانی دگپرا [ب هیشی یا هندئ بهرئ ته بیته ودرگپران بو کهعبه یئ]. [بی گویمان] دئ بهرئ ته دهینه قیبله یه کا تو پئ رازی. بهرئ خو بده راستا کهعبه یئ، و ههر جهه کئ هوین ئ بن بهرئ خو بدهنه راستا کهعبه یئ، ب راستی ئه وین [بهرئ نوکه] کتیب بو هاتین، دزانن کو ئه فه [بهرودرگپرانه] ههقی یه ژ خودایئ وان، و خودئ نه یئ بی ئاگه هه ژ وئ یا ئه و دکهن.)

۱۳۷. چه ند قه بیله یئ جوهیان ل مه دینئ هه بوون؟

❁ (۳) قه بیله یئ جوهیان ل مه دینئ هه بوون.

(بهنو قه ینوقاع) و (بهنو ئه لنه زیر) و (بهنو قوره یزه)

۱۳۸. مه بهست ژ (سوففه) چیه؟

❁ (سوففه) جهه که ل دوماهییا مزگهفتا پیغه مبهری (سوففه) ﴿﴾

﴿﴾ سهرئ وئ یئ گرتیه و ههر جوار رهخین وئ یئ فه کرینه. ئه و

موسلمانين دهست كورت ئهويين ل مهكههئ هاتين ل فى جهى دزين. و
ٲىغه مبهرى (سلافت لىوفا لىوفا) ههردهم سهرمدانا وان دكر و چافئ خو
ددايئ.

١٣٩. ل سالا چه ندى روظيئ رهمه زانئ هاتنه فرزكرن؟
❁ ل سالا (٢) مشهختى روظيئ رهمه زانئ هاتنه فهرزكرن.

١٤٠. ئىكه م دهركهفتنا ٲىغه مبهرى (سلافت لىوفا لىوفا) بو شهرى كهنگى
بوو؟

❁ ئىكه م دهركهفتن بو شهرى (ئهله لبواء) ئان (وهددان) بوو ل (١٧)
(رهمه زان) ئ ل سالا (٢) مشهختى بوو بهرى شهرئ بهدرئ. ٲىغه مبهر
(سلافت لىوفا لىوفا) دگهل (٧٠) كهسان چوونه د رىكا كاروانئ قوره شىيان
ئى چ شهر و كوشتن د فى دهركهفتنئ دا چينه بوون.

١٤١. كهنگى شهرئ بهدرئ رويدا؟
❁ شهرئ بهدرئ ل روژا (ئهينى) ل ههيفا رهمه زانئ ل سالا (٢) مشهختى
رويدا.

۱۴۲. ژمارا موسلمانان چهند بوون و ژمارا بى باوهران چهند بوون د شهري بهدرى دا؟

✽ ژمارا موسلمانان (۳۱۳) كهس بوون. (۸۲) كهس ژ موهاجران بوون و (۲۳۰) كهس ژ نه‌نسانان بوون. و ژ نه‌نسانان (۱۷۰) كهس ژ خه‌زرجيان بوون و (۶۱) كهس ژ نه‌وسان بوون^(۱), ل ژمارا بى باوهران (۱۰۰۰) كهس بوون.

۱۴۳. كى هه‌لگري نالايى موسلمانان بوو؟

✽ هه‌لگري نالايى موسلمانان (موسعه‌ب كورپى عومه‌ير) ي بوو، و رهنكي نالاي يى سپى بوو.

۱۴۴. كى ژ سه‌حابيان ژ ريژى دهركه‌فت ده‌مى پيغمبهري (سلافت لوبلا) له‌شكه‌ر ريژدكر؟

✽ (سه‌واد كورپى غه‌زيه) ي بوو ژ ريژى دهركه‌فتى. فيجا پيغمبهري (سلافت لوبلا) داره‌ك د ده‌ستى دا بوو و ل زكى وى دا دا خو ريك بكه‌ت د گهل ريژا له‌شكه‌رى. (سه‌واد) ي گوته پيغمبهري (سلافت لوبلا) له‌شكه‌رى : ته نه‌ز ئيشاندم و تو يى هاتى بو هه‌قييى و دادپه‌روه‌رييى. فيجا

(۱) جياوازي هه‌نه ل سهر ژمارا موسلمانان ل شهري بهدرى. هنده‌ك ژينده‌ر دياردكه‌ن كو (۲۱۹) كهس بوون و هنده‌كين دى ديار دكه‌ن كو (۳۱۴) كهس بوون.

۱۴۸. کي سهرڪهفتن ل شهڙي بهدرئ؟

﴿﴾ موسلمان سهرڪهفتن ل شهڙي بهدرئ.

۱۴۹. چهند كهس ل بي باوهران هاتنه كوشتن و چهند هاتنه نخسیرڪرن؟

﴿﴾ (۷۰) كهس هاتنه كوشتن و (۷۰) كهس هاتنه نخسیرڪرن.

۱۵۰. چهند كهس ل موسلمانان هاتنه شهيدڪرن؟

﴿﴾ (۱۴) كهس هاتنه شهيدڪرن.

۱۵۱. کي ژ سهروڪين بي باوهران هاتنه كوشتن د شهڙي بهدرئ دا؟

﴿﴾ (نهبو جههل ڪورئ هيشام) ي و (نومهيه ڪورئ خهلهف) ي.

۱۵۲. چ سورمت د قورنائى دا ئاماژه ب شهڙي بهدرئ دڪهت؟

﴿﴾ سورمتا (ئه لئه نفال) ئاماژه ب شهڙي بهدرئ دڪهت.

۱۵۳. خودئ چهوا هاريڪاريا موسلمانان ڪر د شهڙي بهدرئ دا؟

﴿﴾ خودئ ملياڪهت ژ ئاسمانان ڦريڪرن دا د گهل موسلمانان شهڙي بي

باوهران بڪهن. ملياڪهتان گهلهك ژ بي باوهران كوشتن ههتا خودئ

سهرفرازي دايه موسلمانان.

۱۵۴. قورنائى چ ناف دانال سهر شهري بهدرى؟

✽ قورنائى نافى (يوم الفرقان) دانال سهر شهري بهدرى.

﴿يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقَى الْجَمْعَانِ﴾ [١٤٤: الأنفال]

(روژا فورقانى (بهدرى) روژا ههردوو دهستهك (بى باوهر و موسلمان) كهفتينه بهرئيك)

۱۵۵. هندهك رويدانيں گرنگ بژميړه ييں ل سالا (۲) مشهختى رويداين.

✽ گهوړينا قبيلهيا موسلمانان ژ (مزگهفتا نهلهقسا) ل فهلهستينى بو (كهعبهئى) ل مهكههئى.

✽ فهزكرنا روژيښ رهمهزانى.

✽ فهزكرنا زهكاتى.

✽ مرنا (روقهيه) كچا پيغهمبرى (سلافيڼ كوپاڼ لڼ بڼ).

✽ شيكرنا (نوم كولسوم) ى كچا پيغهمبرى (سلافيڼ كوپاڼ لڼ بڼ) ل (عوسمان كورئ عهفان) ى پشتى مرنا خوشكا وئ (روقهيه).

✽ شيكرنا (فاتима) يى كچا پيغهمبرى (سلافيڼ كوپاڼ لڼ بڼ) ل (عهلى كورئ نهبو تالب) ى.

۱۵۶. كهنگى شهري (بهنى قهينوقاع) رويدا؟

﴿﴾ شهري (بهني قهينوقاع) ل هه يفا (شهوال) ئ ل سالا (۲) مشهختي رويدا.

۱۵۷. نه لگري شهري (بهني قهينوقاع) چيو؟

﴿﴾ جوهين (بهني قهينوقاع) پيگري ب بهندين وي هه فيهماني نه کرن يا د ناف بهرا وان و پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنُ) دا و ب ئاڪرايي زورداري ل موسلمانان کر.

۱۵۸. هه لگري ئالاي موسلمانان کي بوو د شهري (بهني قهينوقاع) دا؟

﴿﴾ مامي پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنُ) (همزه کوري عهبدالموته لیب) ي خودي زي رازي بيت هه لگري ئالاي موسلمانان بوو د في شهري دا.

۱۵۹. چهوا شهري (بهني قهينوقاع) ب دوماهيك هات؟

﴿﴾ پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنُ) جوهين (بهني قهينوقاع) دوورپيچکرن بو ماوي (۱۵) شهان. و ل دوماهيني نه چار بوون و فرمانين پيغهمبهري (سَلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنُ) جي به جي کرن و ل مهديني دمرکه فتن.

۱۶۰. کهنگي شهري (ئوحد) رويدا؟

❁ شهرې (نوحود) ل هه يفا (شهوآل) ي ل سالا (۳) مشهختي رويدا.

۱۶۱. نه گهرې شهرې (نوحود) ي چبوو؟

❁ بي باوهرين مه كه ي د قياا تولين شهرې به درې ل موسلمانان فه كه ن.

۱۶۲. كي ري بهرې له شكه رې بي باوهران بوو؟

❁ (نه بو سوفيان كورې حه رب) ي ري بهرې له شكه رې بي باوهران بوو.

ري بهرې سوارين هه سپا (خالد كورې نه لوه ليد) ي بوو و ب هاريكاريا
(عه كريمه كورې نه بو جهل) ي.

۱۶۳. بوچي بي باوهران ژنين خو دگهل خو ئينا بوون؟

❁ بي باوهران ژنين خو دگهل خو ئينا بوون دا شهرمي ژ وان بكه ن و نه
رهفن.

۱۶۴. ژمارا له شكه رې بي باوهران چه ند بوو؟

❁ ژمارا له شكه رې بي باوهران (۳۰۰۰) كه س بوون. و (۲۰۰) هه سپ بوون.

۱۶۵. ژمارا له شكه رې موسلمانان چه ند بوو؟

❁ ژمارا له شكه رې موسلمانان (۷۰۰) كه س بوون.

۱۶۶. نافی وی دووړوی (منافق) چبوو یی خو ژ شهرې فهکیښای و (۳۰۰) دووړویین دی دگهل خو زفراندین؟

❁ نافی وی دووړوی (عبداللہ کورې ئوبه ی کورې سهلل) ی بوو. وی نه ف چهنده کر دا لاوازی بکه فیته دنا ف ریژین لهشکه ری موسلمانان دا.

۱۶۷. پیغمبري (ﷺ) چهوا لهشکه ری موسلمانان دابهش کر؟

❁ پیغمبري (ﷺ) لهشکه ری موسلمانان کره (۳) یه که: یه که یا موهاجران: هه لگری ئالایا وی (موسعه ب کورې عومه یی) ی بوو خودی ژی رازی بیت.

❁ یه که یا نهوسان ل نه نساړان: هه لگری ئالایا وی (ئوسه یی کورې هه زیر) ی بوو خودی ژی رازی بیت.

❁ یه که یا خه زره جییان ل نه نساړان: هه لگری ئالایا وی (حوباب کورې مونزر) ی بوو خودی ژی رازی بیت.

۱۶۸. بوچی پیغمبري (ﷺ) هنده ک موسلمان زفراندن و نه هیلا په شدارییی د شهرې دا بکه ن؟

❁ پيغمبري (سَلَامُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَامُ) نهو زفراندن چونکه ژيي وان يي بجويك بوو (کيمتر بوو ژ ۱۴ سالان).

هندهک ژ وان: (عبداللہ کورې عومهر) ي، (زهيد کورې سابت) ي، (نوسامه کورې زهيد) ي، (نهنوعمان کورې بهشير) ي، (زهيد کورې نهرقهه) ي و (نهبو سهعيد نهلخودري) ي .

۱۶۹. نهرکي تيرهافيژان چ بوو د شهرې (نوحود) ي دا؟
❁ پيغمبري (سَلَامُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَامُ) (۵۰) کهس ههلبزارتن ژ تيرهافيژان ب ريبهرييا (عبداللہ کورې جوبهيري نهروسي) و جهي وان بو دهستنیشان کر و فهرمانا وان کر کو ههر چهوا بيت نهو جهي خو بهرنهدهن و پشتا لهشکهري موسلمانان بپاريژن.

۱۷۰. سهرکهفتن بو کي بوو ل پيشيا شهرې؟
❁ سهرکهفتن بو موسلمانان بوو ل پيشيا شهرې.

۱۷۱. نهگهر چبوو سهرکهفتن بوويه شکهستن د شهرې (نوحود) ي دا؟
❁ نهگهر ي في شکهستن نهو بوو کو تيرهافيژ ل دويف فهرمانين پيغمبري (سَلَامُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَامُ) نه چوون و جهي خو بهردان.

۱۷۲. تيرهافيژان چڪر دهمي سهرڪهفتن بو وان ديار بووي؟

❁ (۴۰) كهسان ژ تيرهافيژان جهين خو بهردان. ههر چهنده ريبهري وان
(عبدالواله كورپي جوبهري) ي بيرا وان ژ فهرمانين پيغه مبهري (سلافيڻ
ڪويڻ لڳ ٻن) نينا فه لي وان پيگيري ب فهرمانين پيغه مبهري نهڪر.

۱۷۳. (خالد كورپي وهليد) ي چڪر دهمي ديتي ڪو تيرهافيژ يين جهين خو
بهرددمن؟

❁ (خالد كورپي وهليد) ي هيڙش بره سهر وي گري و ب دهست خو فه
نينا و پشتا لهشڪهري مسلمانان گرت. فيجا مسلمان كهفتنه دناف بهرا
لهشڪهري بي باوهران دا.

۱۷۴. ژمارا شهيدين مسلمانان و ژمارا ڪوشيئين بي باوهران چهند بوو د
شهرپي (نوحود) ي دا؟

❁ ژمارا شهيدين مسلمانان (۷۰) كهس بوون، و ژمارا ڪوشيئين بي
باوهران (۲۲) ^(۱) نان (۳۷) كهس.

۱۷۵. چ گوتگوتك د شهرپي (نوحود) ي دا بهربهلاف بوو؟

❁ گوتگوتكا ڪوشتنا پيغه مبهري (سلافيڻ ڪويڻ لڳ ٻن) بهربهلاف بوو.

۱۷۶. كى مامى پيغهمبرى (سَلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ) (همزه) شهيد كړ؟
 ❁ (وہ حشی كورې حەرب) ى (همزه) شهيد كړ.

۱۷۷. نافي هندهك شهيدىن شهرې (نوحود) ى بيژه.
 ❁ (موسعەب كورې عومەير) ى, (هەنزه له ئەلراهب) , (همزه كورې
 عەبدوالموتەليب) ى, (عەبدوالله كورې حەرام) ى, (ئەنەس كورې ئەلنەزر)
 ى, (عەبدوالله كورې جوبەير) ى و (عمرو كورې جەموح) ى هاتنه
 شهيد كړن د شهرې (نوحود) ى دا.

۱۷۸. نافي وى سەحابى چپوو يى چوو بههشتى و چ نفيژ نه كرين؟
 ❁ نافي وى (ئەلئوسەيرم عمرو كورې سابت كورې عەبد ئەلئەشەهل)
 ه. دەمى موسلمانان خو ناماده دكر بو شهرې (نوحود) ى , ئەو موسلمان
 بوو و دگهل پيغهمبرى (سَلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ) چوو جيهادى د ريكا خودى دا.
 و د شهرې دا هاته شهيد كړن. فيجا موسلمانان ئەف چەنده بو
 پيغهمبرى (سَلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ) ديار كر , پيغهمبرى گوت: (انه لمن اهل
 الجنة) (ئەو خەلكى بههشتى يه) ^(۱).

۱۷۹. نافې وی سه حابی چپوو یی ملیاکه تان شوشتی دهمی شهید بووی ل شهړی (ئه خودی)؟

❁ نافې وی (هه نزهله کورې عامر) ی بوو.

۱۸۰. نافې وی سه حابی چپوو یی ملیاکه تان ب په ریڼ خو سیبهر لی دکر دهمی شهید بووی ل شهړی (ئو خود) ی.

❁ نافې وی سه حابی (عبدالواله کورې همرو کورې حه رام) ی بوو.

۱۸۱. چ سوره ت د قورئانی دا ئماژه ب شهړی (ئو خود) ی دکه ت؟

❁ سوره تا (ئالی عومران) ئماژه ب شهړی (ئو خود) ی دکه ت.

۱۸۲. موسلمانان چ مفا ژ شهړی (ئو خود) ی وهرگرت؟

❁ ب چ رهنگه کی نابیت پیگیری یی ب فه رمانیڼ خودی ته علا و پیغمبر ﷺ (سَلَامٌ عَلَیْهِمُ اُولَئِکَ الَّذِیْنَ کَانَ یُحِبُّوْنَ) نه کهن.

❁ نیاسینا موسلمانان دروست و ییڼ دووروی.

❁ ئه گهر هه می جارا سه رکه فتن بو موسلمانان با دا خو مه زن کرن ل نک

وان دروست بیت.

❁ فيانا خودی بؤ هندهك بهندهيښ خو كو بگههنه هندهك پلهيښ بهرز، نهو ژى ب دهست وان فه ناهيت تهگهر نه بنه شهيد و نهكفنه دفان رويدانان دا.

❁ مرن نان كوشتنا پښه مېرغى (سَلَفِيْتٌ لَوِيْلٌ لَّيْلٌ بِن) وى چهندي ناگهينيت كو موسلمان دهستا ژ نايښ خو بهردن.

۱۸۳. كهنگى پښه مېرغ (سَلَفِيْتٌ لَوِيْلٌ لَّيْلٌ بِن) دهركهفت بؤ شهري (حهمرء نهلئسهد)؟

❁ پښه مېرغ (سَلَفِيْتٌ لَوِيْلٌ لَّيْلٌ بِن) ل (۸) ههيفا (شهوال) ى پشتى كو ل شهري (نوحود) ى زفري دهركهفت بؤ شهري (حهمرء نهلئسهد). لهشكهرى موسلمانان ب وان موسلمانين ل شهري (نوحود) ى نامادهبووين پيكتاتوو.

۱۸۴. نهنجامى شهري (حهمرء نهلئسهد) چهوا بوو؟
❁ نهنجامى فى دهركهفتنى شهر نههاته كرن چونكه لهشكهرى بى باوهران ب ريبهرييا (نهو سوفيان) ى رهفين و بهرهف مهكههى چوون.

۱۸۵. چهوا رويدانا (نهلرهجيع) رويدا؟

❁ ل هه يفا (سه فەر) ل سالا (۴) مشه ختي رويدا. بى باوهران د فيا تولين خو ژ موسلمانان فه کهن فيجا عه شيرتا (هوزديل) هندك كهس فريكرنه نك پيغه مبهري (سَلَفِيْنِ كَوِيْلَ لِهْ بِي) و گوټى: ئيسلام يا ل نك مه بهر به لاف بووى، فيجا هندك موسلمانين شارهزا دگهل مه فريكه دا قورئانئ و پيزانينين ئيسلامئ نيشا مه بدن. پيغه مبهري (سَلَفِيْنِ كَوِيْلَ لِهْ بِي) رازى بوو، و (۱۰) موسلمانين شارهزا د قورئانئ دا دگهل وان فريكرن ب ريبه ريبيا (عاسم كورئ سابت) ى. ئى دهمئ گه هشتينه (ئه لره جيع)، بى باوهران خيانهت ئى كر و (۸) كهس ژوان كوشتن و دوو كهس برنه مه كه هئ و فروتن و ل ويړئ هاتنه كوشتن.

۱۸۶. چه وا رويدانا (بيرا مه عوننه) رويدا؟

❁ ل هه يفا (سه فەر) ل سالا (۴) مشه ختي رويدا. (ئه بو بهراء عامر كورئ مالك) ى هاته نك پيغه مبهري (سَلَفِيْنِ كَوِيْلَ لِهْ بِي) و داخاز ژئ كر كو هندك موسلمانين شارهزا دگهل وى فريكهت بو دقهرا (نه جد) دا ئاينئ ئيسلامئ ل وئ دقهري به لاف بکهن. پيغه مبهري (سَلَفِيْنِ كَوِيْلَ لِهْ بِي) رازى بوو و (۷۰)^(۱) موسلمان ب ريبه ريبيا (مونزر كورئ عومرو) ى فريكرن. و

(۱) (ابن اسحاق) ديار دكهت كو (۴۰) كهس بوون، ئى يا دروست (۷۰) كهس بوون.

دهمې گهشتينه (بيرا مهعونه) بى باوهران نهو موسلمان دوورپيچکړن و ههمى کوشتن.

۱۸۷. چهند موسلمان رزگار بوون ل رويدانا (بيرا مهعونه)؟

❁ دوو موسلمان رزگار بوون.

(کهعب کوړى زهيد) ى. نهو ژى بريندار بوو لى ژ مرنى رزگار بوو.

(عمرو کوړى نومويه) ى. نخسیر بوو لى پشتی دهمهکى رزگار بوو.

۱۸۸. کهنگى شهرى (بهنى نهلنهزیر) رويدا؟

❁ شهرى (بهنى نهلنهزیر) ل ههيقا (ردبيع نهلنهوډل) ل سالا (۴)

مشهختى رويدا.

۱۸۹. نهگهرى شهرى (بهنى نهلنهزیر) چبوو؟

❁ جوهيىن (بهنى نهلنهزیر) ههول دان پيغهمبرى (ﷺ)

بکوژن.

۱۹۰. پيغهمبرى (ﷺ) چ فرمان دا جوهيىن (بهنى نهلنهزیر)؟

❁ پښتانه مېرې (سلافيڼ ځوگه لږ ښ) دهرهت دا جوهيڼ (بهني نه لنه زير) کو ل دهمي (۱۰) روژان ل مه ديني دهرکهفن.

۱۹۱. چهوا شهرې (بهني نه لنه زير) ب دوماهيك هات؟
❁ موسلمانان جوهيڼ (بهني نه لنه زير) دوورپيچکرن، و پستي دهمه کي کيم جوهر نه چار بوون و رازي بوون دهرکهفن ل مه ديني.

۱۹۲. چ سورمت د قورثاني دا ثماژه ب شهرې (بهني نه لنه زير) دکهت؟
❁ سوردهتا (نه لحه شر) ثماژه ب شهرې (بهني نه لنه زير) دکهت.

۱۹۳. کهنگي شهرې (دهومت نه لجه ندهل) (۱) رويدا؟
❁ نهف شهره ل ههيفا (رهبيع نه لنه وهل) ل سالا (۵) مشهختي رويدا.

۱۹۴. مهبهست ژ في شهرې چبوو؟
❁ عهشيرهتین ل دور (دهومت نه لجه ندهل) کو م ببون و ريکا کاروانيان دگرت و خو ثاماده د کر کو هيړشه کي بيننه مه ديني.

۱۹۵. شهرې (دهومت نه لجه ندهل) چهوا ب دوماهيك هات؟

(۱) د (الرحيق المختوم) دا هاتيه ب في رنگي: دهومت نه لجه ندهل.

❁ دهمی پیغہ مبر (سَلَامُ عَلَیْکَ اَوْ کَلَامُکَ) د گہل (۱۰۰) موسلمانان گہ ہشتیہ (دہومت نلجہ ندہل) بی باوہر ہہ می رہ فی بوون، فیجا لہ شکہ ری موسلمانان زفریقہ بی شہر.

۱۹۶. کهنگی شهرې (بهنی نهلوسته لهق) رویدا؟
 ❁ ل هه یقا (شهعبان) ی ل سالا (۵) (۱) نان (۶) مشهختی نهف شهره رویدا.

۱۹۷. مەبەست ژ ڤى شەرى چىوو؟

❁ دەنگ و باس گەهشتە پيغەمبەرى (ﷺ) کو عەشیرەتا (بەنى ئەلموستەلەق) یا خو ئامادەکرى ب ريبەرييا (ئەلحارس کورئ زيرارى) کو هيرەشەکئ بېنە سەر موسلمانان ل مەدينئ، قيچا پيغەمبەرى (ﷺ) لەشکەرەك ئامادە کر ژ (۱۰۰۰) کەسان و هيرش کرە سەر (بەنى ئەلموستەلەق). موسلمان سەرکەفتن د ڤى شەرى دا. و ل ڤى شەرى پيغەمبەرى (ﷺ) (جوەيريه کچا حارس) ي ل خو مار کر.

(۲) ابن القيم و ابن حجر العسقلانی و ابن کثیر: ل سهر ویّ چهنديّ نه کول سالا (۵) بوو.

۱۹۸. نافى (جوهيريه كچا حارس) ى چبوو بهرى پيغهمبر (ﷺ) مار كهت؟

❖ نافى وى (بهرده) بوو. دهمى پيغهمبرى (ﷺ) مار كرى نافى وى گهورى و كره (جوهيريه).

۱۹۹. دهمى له شكهري موسلمانان ل څى شهري زڅرى چ رويدا؟
❖ له شكهري موسلمانان راوهدستا بو بينفه دانى. فيجا (عائيشه) ژ مه حافى (هه ودهج)^(۱) ى خو هاته دهر و ل له شكهري دويركهفت. له شكهري موسلمانان دهست بچوونى كر بهرى (عائيشه) بزڅريت. كهسى هزر نه كړ كو (عائيشه) د ناف هه ودهجى خو دا نينه چونكه (عائيشه) ل وى دهمى كيښا وى يا كيېم بوو. دهمى (عائيشه) زڅرى، له شكهري موسلمانان ل وى جهى نه مابوو.

۲۰۰. (عائيشه) يى چكر دهمى زڅرى؟
❖ (عائيشه) ل وى جهى روينشت و هزرا وى چهندي دكر، دهمى نهو دزانن كو دگهل وان نينه، دى زڅرن.

۲۰۱. كى سه حابى گه هشته (عائيشه) يى، و چهوا نياسى؟

(۱) (هه ودهج) جهه كى تايبه ته بو ژنا ل سهر پشته حيشتر ددانين و ههر چار ره ځين وى دگرتينه.

❁ (سەفوان کورې ئەلمعه تەل) گەه شته (عائيشه) یی. وی (عائيشه) نیاسی چونکه وی دیت بوو ل بهری حیجاب ببیته فەرز. (سەفوان) دگەل (عائيشه) یی نه ئاخفت، ئی ب تنی حیشترا خو بو ئاماده کر دا سیارببیت و بهرهف مەدینی بر. (عائيشه) دبیزیت: (والله ما سمعت منه كلمة واحدة غير استرجاعه) (صحيح البخاری: ۴۱۴۱)

(سویند بخودی من ئیک پهیف ژى ژى گولی نه بوویه ژ بلی گوتنا: (إنا لله و إنا إليه راجعون))

۲۰۲. بۆچی (سەفوان کورې ئەلمعه تەل) ی ل پشت لەشکەری فەما؟

❁ چونکه پيغمبر ﷺ (سەفوان) هەلبژارتبوو کو ل دویف لەشکەری بهیت ئەگەر تشتهک هاتبیتە ژ بیرکرن ئەو دگەل خو بینیت، و ئەف دیارده یا بهربەلاف بوو ل وی سەردەمی. ئان ژ بهر کو (سەفوان) کەسەک بوو زوی ژ خەو رانەدبوو و گەلەک دنقست و ئەف چەندە د یاردهیهکا بهرنیاس بوو ل مالباتا وان^(۱)، فیجا د گەل لەشکەری نه چوو بوو.

۲۰۳. چ رویدا دەمی (سەفوان) و (عائيشه) گەه شتینه لەشکەری موسلمانان؟

(۱) سنن أبي داود. و زاد المعاد (۲۲۲/۲)

❁ گەلەك قسین نه ريك هاتنه گوتن دهرباری (عائیشه) یی خودی ژئی رازی بیت. و دهمی گههشتینه مه‌دینی ژماره‌کا زۆر یا موسلمانان و ب تایبه‌تی موسلمانین دووروی ئەف گوتگوتکه به‌ربه‌لاف دکر ئی پیغه‌مبه‌ر (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَوَّلَیْنِ) یی بی دهنگ بوو.

۲۰۴. کی ئەف رویدانه به‌ربه‌لاف دکر دناف خه‌لکی دا؟
❁ (عه‌بدوالله کورپی ئوبه‌ی کورپی سه‌لول) ی، (میسه‌ته‌ح کورپی ئوسامه) ی، (حه‌سان کورپی سابت) ی و (حومنه کچا جه‌حش) ی بوون^(۱).

۲۰۵. پشتی هه‌یفه‌کی چ رویدا؟

❁ دهمی (عائیشه) یی ئەف چه‌نده زانی، داخاز ژ پیغه‌مبه‌ری (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَوَّلَیْنِ) کر کو بجیته مالا بابی خو (ئه‌بو به‌کر) ی. دهمی (عائیشه) ل مالا بابی خو، پیغه‌مبه‌ر (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَوَّلَیْنِ) چوو مالا (ئه‌بو به‌کر) ی دا دگهل (عائیشه) یی بناخفیت. و ل دهمی پیغه‌مبه‌ر (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَوَّلَیْنِ) دگهل (عائیشه) یی دناخفت، وه‌حی هاته خوار و دیار بو کو (عائیشه) یا بی گونه‌هه.

(۱) فتح الباری.

۲۰۶. چ سوره د قورانا پيروز دا نمازه ب في رويداني دکهت؟

❁ سوره تا (ئه لنور) نمازه ب في رويداني دکهت.

۲۰۷. ئهري پيغمبري (ﷺ) چ بريار دا دهرباري وان

که سين ئه ف رويدانه بهربه لاف کړي؟

❁ پيغمبري (ﷺ) بريار دا هر ئيک ژ وان (۸۰) قامچيا

ليبدن دا پاکژ بن ژ وي گونه هي. ژ بلي (عبدالله کورې ثوبه ي کورې

سه لول) ي.

۲۰۸. بوجي (عبدالله کورې ثوبه ي کورې سه لول) ي نه هاته سزادان؟

❁ چونکه سزادان باکژکرن و ليخوشبوونه ژ گونه ها، و خودي ل

ناخره تي سزايه کا مه زن يا بو ناماده کړي.

❁ چونکه وي ناخفتن فه دگيران ل سهر ده في هنده ک که سين دي.

❁ دا عه شيره تا وي دل ته نگ نه بن ژ ئيسلامي.

۲۰۹. کهنگي شهري (ئه لئه حزاب) (ئه لخنه ده ق) رويدا؟

❁ ل هه يفا (شه وال) ي ل سالا (۵) مشه ختي.

۲۱۰. ئه گه ري في شهري چبوو؟

❁ (۲۰) مه‌زین جوهییان رابوون ب کۆمکرنا قوره‌یشییان و عه‌شیره‌تین نزیك دا هی‌رش بکه‌نه سهر مه‌دینی.

۲۱۱. ژمارا له‌شکه‌ری موسلمانان چه‌ند بوو؟ و ژمارا له‌شکه‌ری بی باوهران چه‌ند بوو یین کۆم بووین ل دور مه‌دینی؟
❁ ژمارا له‌شکه‌ری موسلمانان (۳۰۰۰) که‌س بوون. و ژمارا له‌شکه‌ری بی باوهران (۱۰۰۰۰) که‌س بوون.

۲۱۲. کی ری‌به‌ری له‌شکه‌ری بی باوهران بوو؟
❁ (ئه‌بو سوفیان کورپ حه‌رب) ی ری‌به‌ری له‌شکه‌ری بی باوهران بوو.

۲۱۳. کی عه‌شیره‌ت بوون کۆم بووین ل شه‌ری (ئه‌له‌ه‌حزاب) دژی موسلمانان؟
❁ (قوره‌یش) و (غه‌ته‌فان) و (به‌نو مو‌ره) و (ئه‌شه‌جه) بوون.

۲۱۴. کئ ه‌زرا (کۆلانا خه‌نده‌ق) ئ گوته پیغهمبه‌ری (سلا‌فین عو‌کا‌له‌ین) ؟
❁ (سه‌لمان ئه‌لفارس) ی خودی ژئ رازی بیت ئه‌ف ه‌زره گوته پیغهمبه‌ری (سلا‌فین عو‌کا‌له‌ین).

۲۱۵. چهند روژان کولان يا بهردهوام بوو؟

﴿﴾ (۶) روژان. ئان (۲۰) روژان.

۲۱۶. چهند کهسان پشکداري دکر د قی کولانی دا؟

﴿﴾ (۱۰۰۰) موسلمانان پشکداري دکر د قی کولانی دا. و پیغهمبري (سلافي) د گهل وان پشکداري دکر.

۲۱۷. هندهك ژ موعجيزين پيغهمبري (سلافي) بزميره نهوین ل دهمی کولانی رویداین.

﴿﴾ پیغهمبري (سلافي) بهرمکی مهزن شکاند و سهحابه نه دشیان بشکین.

﴿﴾ زورکړنا خوارنی دهمی (جابر کورې عهبدوالله) ی پیغهمبر (سلافي) میقان کری و پیغهمبري نزيکی (۱۰۰۰) کهسان دگهل خو برن و ههمی تیر بوون.

﴿﴾ مزگینیا پیغهمبري (سلافي) بو موسلمانان ب گهشتنا نیسلامی بو شامی و فارسى و یهمنی.

۲۱۸. پیغهمبري (سلافي) کی فریکړنه نک جوهیین (بهنو قورهیزه) و بوچی؟

﴿﴾ پيغه مبهري ﴿سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا سَلَامٌ﴾ (سهد كورئ موعاز) ي و (سهد كورئ عوباده) ي و (عبداللہ كورئ رهواحه) ي فريكرنه نك جوهيئن (بهنو قورهيزه) پشتي هندك دنگ و باس بهلاق بووين كو وان هه فپه يمانا خو دگهل پيغه مبهري ﴿سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا سَلَامٌ﴾ يا هه لوه شاندی.

۲۱۹. بو چه ندي دوور پيچكرنا مه ديني يا بهردهوام بوو؟
﴿﴾ بو هه يقه كي.

۲۲۰. كي هاته بريندار كرن د في شهري دا؟
﴿﴾ (سهد كورئ موعاز) ي هاته بريندار كرن. تيره كي كهفت.

۲۲۱. چهند موسلمان شهيد بوون د شهري (ئه لئه حزاب) دا؟ و چهند بي باوهر هاتنه كوشتن؟
﴿﴾ (۶) كهس ژ موسلمانان شهيد بوون، و (۱۰) كهس ژ بي باوهران هاتنه كوشتن.

۲۲۲. كي سه حابي بوو گومان ئيخستيه د دلي بي باوهران و (بهنو قورهيزه)؟ و چهوا پلانا وي سهر كهفت؟

❁ (نوعه يم کورې مه سعاد) ي بوو. نهو دهمه کي کيم بوو بوويه
موسلمان و بي باوهران و جوهييان نهف چنده نه دزاني. چوو نك
جوهييين (بهنو قورهيزه) و گوټي: قورهيشي و بي باوهرين دگهل وان نه
خه لكي في باژيري نه، دهمي نهو دزفرن بو جهي خو هوين دي ب تني
مينن و هوين نه شين ب تني بهرگرييا موسلمانان بكنه، فيجا نه گهر
هوين داخزا بي باوهران بكنه كو (۵۰) كهسان فريكنه نك هه وه و ل بن
دهستي هه وه بن دا نه چار بن هاريكارييا هه وه بكنه. و چوو نك بي
باوهران و گوټي: جوهييين (بهنو قورهيزه) يين په شيمان بووين و دي
داخزا (۵۰) كهسان ل هه وه كنه دا بو موسلمانان فريكنه و دا بكورن.

۲۲۳. چهوا شهرې (ئه لئه حزاب) ب دوماهيك هات؟

❁ شهر روينه دا چونكه له شكهري بي باوهران رهقين پشتي خودي
هوره كي ب هيژ نينايه سهر وان و ترس كهفتيه د دي وان دا.

۲۲۴. كهنگي شهرې (بهنو قورهيزه) رويدا؟

❁ ل وي روژا پيغه مېرغ (سابقين جوهييان) ژ شهرې (ئه لئه حزاب) زفري،
جبريل هاته خوار و فهريمانا وي هاته كرن كو بجيته شهرې (بهنو
قورهيزه).

۲۲۵. بۆچی شهرې (بهنو قورهيزه) رويدا؟

چونکه جوهيڼ (بهنو قورهيزه) نهو هه فېهيمان دگهل پيغه مبهري
(سلافيڼ کويڅ لښ) گريډاي هه لوه شاند و په يوه ندي کرن دگهل بى باوهران
د شهرې (تهله حزب) دا.

۲۲۶. موسلمانان بو ماوې چهندي (بهنو قورهيزه) دوورپيچکرن؟
(۲۵) شه فان موسلمانان نهو دوورپيچکرن.

۲۲۷. ژمارا له شکهري موسلمانان چهند بوو د فې شهرې دا؟
(ژمارا موسلمانان (۳۰۰۰) کهس بوون.

۲۲۸. کى سه حابه بوو حوکم ل سهر (بهنو قورهيزه) داي؟
(سه عد کورې موعاز) ى بوو. جوهيڼ (بهنو قورهيزه) نهو هه لېزارت
کو حوکمى ل سهر وان بدهت.

۲۲۹. (سه عد کورې موعاز) ى چ حوکم ل سهر وان دا؟
(سه عد) ى حوکم ل سهر وان دا کو زه لامين وان ههمى بهينه کوشتن
و دوينده ها وان بېنه بهنده و سامانى وان بهيته دابه شکر.

۲۳۰. پيغهمبري (ﷺ) چ گوت دهربرهي حوكمي (سعد)

ي؟

❁ پيغهمبري (ﷺ) گوت: (لقد قضيت بحكم الله). صحيح

البخاري (۴۱۲۱). (ته ب حوكمي خودي حوكم پي دا)

۲۳۱. چهند جوهي ژ (بهنو قورهيزه) هاتنه کوشتن؟

❁ (۶۰۰) ههتا (۷۰۰) جوهي زهلام هاتنه کوشتن.

۲۳۲. چ سورته د قورثاني دا ئاماژه ب شهري (ئهله حزب) و (بهنو

قورهيزه) دکهت؟

❁ سورته (ئهله حزب) ئاماژه ب ههردوو شهرا دکهت.

۲۳۳. کي ژ دايکين ئيمانداران بوو ل دويش فهريمانا خودي پيغهمبري

(ﷺ) مار کري؟

❁ دايکا ئيمانداران (زهينهب کچا جهش) ي بوو خودي ژي رازي بيت.

۲۳۴. نافي وي سهحابي چبوو يي (زهينهب کچا جهش) ي مار کري

بهري بهردت و پيغهمبر (ﷺ) مار کهت.

❁ نافي وي (زهيد کوړي حاريسه) ي بوو خودي ژي رازي بيت.

۲۳۵. کي ژ دايکين ئيمانداران بوو يا پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ ځيڼ) گوتي دهستين وي ژ دهستين هميا دريژترن؟
 ❀ (زهينه ب کچا جه حش) ي بوو چونکه گهلهک خير و قهنجي ب دهستين خو دکرن.

۲۳۶. مهبهست ژ مارکړنا (زهينه ب کچا جه حش) ي ل پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ ځيڼ) چبوو؟
 ❀ مهبهست ژ في چهندي ئهو بوو کو دياردا ب کوړ کرن (التبني) نه مينيت د ناف موسلمانان دار، پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ ځيڼ) (زهيد) ب کوړ کربوو بهري ئيسلامى، فيجا خه لکي دگوتنى (زهيد کوړى موحه مدهى).

۲۳۷. کي ژ دايکين ئيمانداران بوو چوويه حه به شه و زفريه فه مه که هى و پاشي چوويه مه دينى و پيغه مبهري (سلافيڼ ځويځ ځيڼ) مار کړي پشتي زهلامى وي شه هيد بووى.
 ❀ دايکا ئيمانداران (ئوم سه له مه) بوو خودى ژى رازى بيت.

۲۳۸. کهنگي شهړى (به نو ليحيان) رويدا؟
 ❀ ل سالا (۶) مشه ختي رويدا.

۲۳۹. بۇچى شهړى (بهنو ليحيان) رويدا؟

❁ چونكه موسلمانان دقيا تولىن وان دهه موسلمانان فهكهن يين هاتينه شههيد كرن ل رويدانا (ئهلهرجيع).

۲۴۰. ژمارا لهشكهري موسلمانان چهند بوو؟

❁ ژمارا موسلمانان (۲۰۰) كهس بوون.

۲۴۱. چهوا شهړى (بهنو ليحيان) ب دوماهيك هات؟

❁ دهمى وان زانى لهشكهري موسلمانان هات ههمى رهقين و چوونه سهريين چيايا.

۲۴۲. بۇچى پيغمبري (ﷺ) ل سالا (۶) بريار دا بجيته مهكهه؟

❁ چونكه پيغمبري (ﷺ) د خهو دا ديت كا ئهو و ههقالين وى يى دچنه د كهعهبيى دا بو عومري، فيجا بريار دا كو دگهل ههقالين خو بجيته عومري ل مهكهه ل ههيقا (زى ئهلقيعده) ل سالا (۶) مشهختى.

۲۴۳. پيغمبري (ﷺ) كې سهحابي فريكره مهكهه دا كو

دهنگ و باسڼ قورهشيان بينيت؟

❁ پيغمبري (ﷺ) (بوشر كورې سوفيانې) فريكر.

۲۴۴. ژمارا موسلمانان چه ند بوو يڼ دگهل پيغمبري (ﷺ)

چووينه مهكهه بؤ عومري؟

❁ ژمارا وان (۱۴۰۰) كهس بوون.

۲۴۵. هه لويستې بې باوهران چبوو دهر باره هاتنا موسلمانان بؤ مهكهه؟

❁ بې باوهران نه رازي بوونا خو ديار كر و لهشكه رهك ناماده كر ب

ريبه ريبيا (خالد كورې وه ليد) ى.

۲۴۶. بوچى پيغمبر (ﷺ) ل (خوده يبيه) راوه ستا و نه چوو

مهكهه؟

❁ چونكه حيشترا پيغمبري (ﷺ) (ئهلقه سواء) ل

(خوده يبيه) كهفت.

۲۴۷. قورهشيان كې فريكر دا بزنان كا مهرهما موسلمانان چيه ب چوونا

وان بؤ مهكهه؟

❁ بى باوهران (عوروه كورې مهسعود) ى فريكر.

۲۴۸. (عوروه كورې مهسعود) ى چ گوته قورهيشيان دهر باره ى
پيغهمبرى (سَلَفَيْنِ لَوِيكَا لِه بِن) و هه فالين وى؟

❁ (عوروه) ى گوته: نه زى چوويمه نك قهيسه ى و كيسراى و
نه جاشى لى من كهس نه ديتيه وهكى هه فالين مو حومه دى كو مه ليكى خو
مه زن راگرن و ريژى لى بگرن.

۲۴۹. پشتى (عوروه كورې مهسعود) ى زفرى، قورهيشيان كى فريكر دا
دانوستاندى دگهل پيغهمبرى (سَلَفَيْنِ لَوِيكَا لِه بِن) بكهت؟

❁ قورهيشيان (سوهه يل كورې همرو) ى فريكر دا دانوستاندى دگهل
پيغهمبرى (سَلَفَيْنِ لَوِيكَا لِه بِن) بكهت.

۲۵۰. نه گهرى (بهيعهت نه لريزان) چبوو؟

❁ پيغهمبرى (سَلَفَيْنِ لَوِيكَا لِه بِن) (عوسمان كورې عهفان) ى فريكره

مه كه هى دا مهره ما پيغهمبرى (سَلَفَيْنِ لَوِيكَا لِه بِن) بو عومرى بو
قورهيشيان ديار بكهت، فيجا قورهيشيان نه هيللا (عوسمان) زوى بزفريت
و گوتگوتك به لاف بوو كو (عوسمان) يى هاتيه شهيد كرن، فيجا

پيغمبري (ﷺ) داخازا پهيمانه کي ل هه څاليڼ خو کر ل
سهر مرنى بؤ تولقه کرنا (عوسمانى) خودى ژى رازى بيت.

۲۵۱. به ندين ناشتبونا حوده يبيه چوون يين موسلمان و قوره شيى ل
سهر رازى بووين؟

❁ به ندين ناشتبونا حوده يبيه نه څه بوون:

۱. پيغمبر (ﷺ) و هه څاليڼ وى قى سالى بزقرنه څه و نه
هيڼه دناځ مه که هى دا، و سالا بهيت بهينه د ناځ مه که هى دا بؤ عومري.

۲. هر که سه کى ئان عه شيرته کى بقيت پهيمانان دگهل موحه مه دى
(ﷺ) گريډن بلا گريډن، و هر که سه کى ئان عه شيرته کى
بقيت پهيمانان دگهل قوريشيان گريډن بلا گريډن.

۳. شهر بهيته راوه ستاندين بؤ ماوى (۱۰) سالان د نافه را موسلمانان و
قوره شيان.

۴. هر که سى ژ قوره شيان بهيت بؤ موحه مه دى (ﷺ)
دقيت بزقرينيت، و هر که سى ژ موحه مه دى (ﷺ) بهيت بؤ
قوره شيان دقيت بزقرين.

۲۵۲. چ سورت ژ قورنائى هاته خوارى پشتى ناشتبونا حوده يبيه؟

❁ سورتا (نهلفه تح) هاته خوارى.

۲۵۳. کي سه حاجي بوو يی پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَیُّهَا النَّبِيُّ) زفراندی بو
قوره شيان دمی هاتیه مه دینی؟
❀ (نه بو به سیر عوتبه کورې ئوسهید) ی بوو.

۲۵۴. بؤچی ناشتبونا حوده بیه سهرکه فتن بوو بؤ موسلمانان؟
❀ ناشتبونا حوده بیه سهرکه فتن بوو چونکه نه ف ناشتبونه دمر فته کا
مه زن بوو بؤ پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَیُّهَا النَّبِيُّ) بؤ فریکرنا ناما بؤ شاه و
میران و به لافکرنا ئیسلامی.

۲۵۵. بؤچی پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَیُّهَا النَّبِيُّ) مؤرکا تایبته به رهه فکر؟
❀ چونکه پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَیُّهَا النَّبِيُّ) دزانی کو شاه ناما و درناگرن
هه تا مؤرک ل سهر نه بیت. فیجا گوستیله کا زیف هه لبرارت و ل سهر
نقیسیبوو (محمد رسول الله) ب فی رهنگی:

۲۵۶. که نگی پيغه مبهري (سَلَامُ عَلَیْکُمْ اَیُّهَا النَّبِيُّ) نامه بؤ شاه و میران فریکرن؟
❀ ل هه یفا (موهره م) ی ل سالا (۷) مشهختی.

۲۵۷. پڻغه مبري (سَلَفِيْنُ كَوِيْلُ لَ بِن) نامه بو ڪي ژ شاه و ميران فريڪرن؟
 ❁ نامه بو فان شاه و ميران فريڪرن: (ئهلنه جاشي) شاهي حبه شه،
 (ئهلوقه وقهس) شاهي مسري، (كيسرا) شاهي فارسي، (قهيسهر) شاهي
 رومان، (جهيفهر) شاهي عومان، (ئهلونزر كورئ ساوا) سهروكي
 به حرهيني، (ههوزه كورئ عهلي) سهروكي يه مامه، (ئهلحارس كورئ نه بو
 شيمر ئهلغه ساني) سهروكي ديمه شقي.

۲۵۸. كهنگي شهري (خهيبهر) ئي رويدا؟
 ❁ ل ههيقا (موحه رهم) ئي ل سالا (۷) مشهختي.

۲۵۹. ژمارا له شكهري موسلمانان چهند بوو ل شهري (خهيبهر) ئي؟
 ❁ ژمارا موسلمانان (۱۴۰۰) كهس بوون.

۲۶۰. پڻغه مبري (سَلَفِيْنُ كَوِيْلُ لَ بِن) ڪي ل جهي خو هيلابوو ل مهديني؟
 ❁ (سيباع كورئ عورفوته) ي ل جهي خو هيلابوو^(۱).

۲۶۱. ڪي هه لگري ئالاي بوو ل شهري (خهيبهر) ئي؟
 ❁ (عهلي كورئ نه بو تالب) ي هه لگري ئالاي بوو.

(۱) مسند احمد (۲/۳۴۵، ۳۴۶)

۲۶۲. پڻغه مبهري (سَلَفِيْنُ لَوِيْطُ الْاَلِيْنُ) بُو چهندي (خه بيهر) دوور پيچكر؟
 ﴿﴾ پڻغه مبهري (سَلَفِيْنُ لَوِيْطُ الْاَلِيْنُ) بُو هه يقه كي (خه بيهر) دوور پيچكر.

۲۶۳. ژمارا شهيد پڻ مسلمانان چهند بوون، و ژمارا كوشتي پڻ جوهيان
 چهند بوون د شهري (خه بيهر) ي دا؟
 ﴿﴾ ژمارا شهيد پڻ مسلمانان (۱۶ هه تا ۱۹) كهس بوون، و ژمارا كوشتي پڻ
 جوهيان (۹۳) كهس بوون.

۲۶۴. نافى وي ژنا جوهي چبوو يا ژهر بُو پڻغه مبهري (سَلَفِيْنُ لَوِيْطُ الْاَلِيْنُ)
 (پڻ) كړيه دناف خارنى دا؟
 ﴿﴾ نافى وي (زهينب كچا نه لحارس) ي بوو. ژهر كړبوو دناف په زهكي
 قه لاندې و بُو پڻغه مبهري (سَلَفِيْنُ لَوِيْطُ الْاَلِيْنُ) ئينا وهك ديارى (۱).

۲۶۵. كي ژ دا يكي ن ئيمانداران بوو پڻغه مبهري (سَلَفِيْنُ لَوِيْطُ الْاَلِيْنُ) مار كرى
 دهمي ژ (خه بيهر) ي زفرين؟
 ﴿﴾ (سه فعيه كچا حه ي) بوو خودي ژي رازى بيت.

۲۶۶. کي سهحابي بوو ژ حبهشه زفري و چوويه نك پيغمبري (سلفين)

ل خهيبهري؟

❁ (جهعفر كورئ نهبو تالب) ي بوو خودئ ژئ رازي بيت.

۲۶۷. كهنگي شهرئ (زات نهلريقاع) رويدا؟

❁ شهرئ (زات نهلريقاع) ل سالا (۴)^(۱) ئان (۷) مشهختي رويدا.

۲۶۸. ژمارا لهشكهري موسلمانان چهند بوو د شهرئ (زات نهلريقاع) دا؟

❁ (۴۰۰) ئان (۷۰۰) كهس بوون.

۲۶۹. چهوا شهرئ (زات نهلريقاع) ب دوماهيك هات؟

❁ پيگهاتنهك د نافهرا هردوو لايان چيېو و شهر هاته راوهستاندن.

۲۷۰. كهنگي پيغمبر (سلفين) و ههفالين وي دهركهفتن بو

(عومرمت نهلقهزا)؟

❁ ل ههيفا (زي القيعده) ل سالا (۷) مشهختي دهركهفتن.

---

(۲) كهلهك ژيډدر ديار دكهن كو نهف شهره ل سالا(۴) مشهختي رويدا، ئي پشكدارييا (نهبو موسا ئالنهشعهرى و نهبو هورهيره) بو مه دياردكته كو نهف شهره بشتي (خهيبهر) ئي رويداى. (الرحيق المختوم) (ص: ۲۵۸)

۲۷۱. ژمارا موسلمانان چهند بوو د فی عومری دا؟

✽ ژمارا موسلمانان (۲۰۰۰) کهس بوون.

۲۷۲. چهند روژان موسلمان ل مه که هی مان؟

✽ (۳) روژان.

۲۷۳. کی ژ دایکین ئیمانداران پیغه مبهري (سَلَفِیْنِ خَوَاصِّ لَیْسَ) پستی

عومری مار کر؟

✽ پیغه مبهري (سَلَفِیْنِ خَوَاصِّ لَیْسَ) دایکا ئیمانداران (مهیمونه کچا حارس)

ی خودی ژی رازی بیت مار کر.

۲۷۴. کهنگی (خالد کوری وهلید) ی موسلمان بوو؟

✽ ل هه یفا (سفهري) ی ل سالا (۸) مشهختی.

۲۷۵. کهنگی شهري (موئته) رویدا؟

✽ شهري (موئته) ل هه یفا (جهمادی نه لئولا) ل سالا (۸) رویدا.

۲۷۶. نه که ری فی شهري چبوو؟

❁ نه گهری فی شهر ی نه فیه بوو دهمی پیغه مبهری (ساقین کوکال ل بن)
نامهك بو رومان فریگری دگهل (نه لحارس کورې عومهیر) ی،
(شوره حیل کورې عه مرو) ی ل (نه لبه لقاء) (شوره حیل) گوشت.

۲۷۷. ژمارا له شکهری مسلمانان چهند بوو، و ژمارا له شکهری رومان و
هه قالین وان چهند بوو؟

❁ ژمارا له شکهری مسلمانان (۳۰۰۰) سی هزار کهس بوون، و ژمارا
له شکهری رومان و هه قالین وان (۲۰۰۰۰۰) دوو سهد هزار کهس بوون.

۲۷۸. کی ریبه ری مسلمانان بوو؟

❁ (زهید کورې حاریسه) ی، و نه گهر هاته گوشتن (جه عفر کورې نه بو
تالب) ی، و نه گهر هاته گوشتن (عبدوالله کورې رهواحه) ی خودی ژ وان
رازی بیت.

۲۷۹. پستی همر سی ریبه ر هاتینه شهید کرن، کی ریبه ریا له شکهری
مسلمانان کر؟

❁ (خالد کورې وهلید) ی ریبه ریا له شکهری مسلمانان کر.

۲۸۰. کی ریبه ری مسلمانان بوو (۹) شیر د دهستی دا شکه ستین؟

۲۸۵. هه لوهيستې قورديشيان چبوو پшти زانی کو وان خه له تيه کا مه زن يا کړی؟

✽ قورديشيان نيکسر کو مېوونه ک کر و بريار دا (ئه بو سوفيان) بجي ته مه دينی و هه فیهيمانان دگهل موحومه دی (سلافيڼ لڼ بڼ) نوی بکه نه فیه.

۲۸۶. ئه ری پيغهمبر (سلافيڼ لڼ بڼ) رازی بوو ب نوی کرنا هه فیهيمانان دگهل قورديشيان؟
✽ نه خير، پيغهمبر (سلافيڼ لڼ بڼ) رازی نه بوو.

۲۸۷. ژمارا له شکرې موسلمانان چه ند بوو ل فه کرنا مه که هی؟
✽ ژمارا وان (۱۰۰۰۰) دهه هزار کهس بوون.

۲۸۸. کی ژ مالباتا پيغهمبر (سلافيڼ لڼ بڼ) موسلمان بوو ل (ئه لجه حفه) دهمی پيغهمبر به ردف مه که هی دجوو؟
✽ (ئه لعه باس کوړی عه بدولوته لیب) ی بوو.

۲۸۹. کی ژ سهرکردین قورديشيان موسلمان بوو دهمی پيغهمبر (سلافيڼ لڼ بڼ) به ردف مه که هی دجوو؟

❁ (نهبو سوفيان کورې حهرب) ي بوو.

۲۹۰. چ جه بوون پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لڼ ښ) هلبزارتين کو ببنه
نيمناهي بو خه لکي مه که هي؟

❁ سي جه پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لڼ ښ) هلبزارتن:

۱. مالا (نهبو سوفيان) ي.

۲. ههر که سي ل مالا خو بيت و دمرنه که فیت.

۳. مزگه فتا حرام (که عبه).

۲۹۱. ژمارا شهيدين موسلمانان چهند بوو؟ و ژمارا کوشتيين قورده شيان
چهند بوو؟

❁ ژمارا شهيدين موسلمانان (۳) بوون، و کوشتيين قورده شيان (۱۲)
بوون.

۲۹۲. پستي پيغمبر (سلافيڼ ځويځ لڼ ښ) چوويه دناف مه که هي دا، چ
فهرمان دا؟

❁ پيغمبري (سلافيڼ ځويځ لڼ ښ) فهرمان دا کو خه لکي مه که هي هه می د
نازادن.

۲۹۳. پيغمبري (ﷺ) فرمان ب كوشتنا كې دا ل مهكهه؟
 ❁ پيغمبري (ﷺ) فرمان دا هندهك ژ بې باوهران بهينه
 كوشتن وهك: (عكريمه كورې ئه بو جهل) ي , (عبداللّه كورې خه تل)
 ي , (مقيهس كورې سه بابو) ي , (عبداللّه كورې ئه بو ئه لسهرح) ي و
 (ساره).

۲۹۴. نهرې پيغمبري (ﷺ) (عكريمه كورې ئه بو جهل)
 ي و (عبداللّه كورې ئه بو ئه لسهرح) ي كوشتن؟
 ❁ نهخير, پيغمبر (ﷺ) ژ هردوويان خوشبوو.

۲۹۵. چهند پهيكه د (كهعبه) يې دا بوون دهمې پيغمبر (ﷺ)
 ﷺ هاتيه مهكهه؟
 ❁ ژمارا پهيكه را (۳۶۰) پهيكه بوون.

۲۹۶. پيغمبري (ﷺ) چ بريار دا دربارهي فان پهيكه ران؟
 ❁ پيغمبري (ﷺ) بريار دا همې پهيكه بهينه شكندن
 و دهمې چوويه د ناف (كهعبه) يې دا ب دهستين خو يين پيروز شكندن.

۲۹۷. پيغمبر (ﷺ) چوو مالا کي ل مهکههي؟

❁ پيغمبر (ﷺ) چوو مالا (نوم هائي).

۲۹۸. پيغمبر (ﷺ) چند روژان ل مهکههي ما ؟

❁ (۱۹) روژان ل مهکههي ما.

۲۹۹. کهنگي (نهبو قوحافه) بابي (نهبو بهکر) ي موسلمان بوو؟

❁ ل سالا (۸) مشهختي پستي فهکرنا مهکههي.

۳۰۰. کي پهيکهري مهن ل مهکههي خرابکر؟

❁ (خالد کورئ وديد) ي پهيکهري (نلعوزا) خرابکر، و (عمر و کورئ

عاس) ي پهيکهري (سواع) خرابکر، و (سعد کورئ زديد) ي پهيکهري

(مهنات) خرابکر.

۳۰۱. کهنگي شهرئ (حونهين) ي رويدا؟

❁ ل ههيفا (شهوال) ي ل سالا (۸) مشهختي.

۳۰۲. نهگهري في شهرئ چبوو؟

✽ هندهك عهشيره تيڼ بى باوهران كۆم ببوون و خو ئاماده كربوو بو
شهرى موسلمانان.

۳۰۳. كى ژ عهشيره تان بوون كۆم بووين د فى شهرى دا؟
✽ عهشيره تا (ههوازن) و (سه قيف) بوون، و ب ريبه ريبيا (مالك كورى
عهوف) ى.

۳۰۴. ژمارا لهشكهري موسلمانان چه ند بوو؟ و ژمارا لهشكهري بى باوهران
چه ند بوو؟
✽ ژمارا لهشكهري موسلمانان (۱۲۰۰۰) كهس بوون، و ژمارا لهشكهري بى
باوهران (۲۰۰۰۰) كهس بوون^(۱).

۳۰۵. چه وا پيغه مبهري (سلافين كويك لښ) لهشكهري موسلمانان كۆمكره قه
پشتى پاشقه چووين؟
✽ دهمى موسلمانان ژمارا زور يا لهشكهري بى باوهران ديتى پاشقه چوون،
فيجا پيغه مبهري (سلافين كويك لښ) فهريمانا مامى خو كر (ئه لعه باس) ى
كو گازى بكه ته سه حابييان، و به ره ق لهشكهري بى باوهران چوو و دگوت:
(أنا النبي لا كذب، أنا ابن عبد المطلب)

(۱) فتح الباري.

(ئەز يېغەمبەرم بى درەو، ئەز كورئ عەبدوالموتەلىبى مە)
قېچا مۇسلمان ھەمى زقىرىنەقە.

۳۰۶. پیغمبره ری (ﷺ) چکر پستی موسلمان زفرین؟

❁ پیغمبري (سَلَامٌ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَامٌ) هندەکا ناخی دەستدایى و ھافیتە چافین لەشکەرى بى باوەران، و خودى چافین وان ھەمیا تری ناخ کړن.

۳۰۷. چہوا شہری (حونہین) ب دوماہیک ہات؟

پشتی پیغمبري (سولې) ناخ هافيتيه چافين بي باودران
 ب دمه كي كيم له شكري بي باودران شكهستن كهفته دنا دا و رهقن.

۳۰۸. چه‌وا شه‌ری (ئه‌لتائیف) رویدا؟

❁ پستی له شکرې بې باومران ل (حونهین) ئ رهمین، زوریا وان بهرهم
(تائیف) ئ فه چوون، فیجا موسلمان ل دویف وان چوون و (تائیف)
دووریچکر.

۳۰۹. ئەڭ دوور يېڭىچىرىنى چەند رۇژان يا بەردەوام بوو؟
 ❀ (۴۰) رۇژان يا بەردەوام بوو .^(۱)

(۱) صحیح مسلم (۱۰۵۹)

۳۱۰. چهوا شهري (ئهلتائيف) ب دوماهيك هات؟

❁ دهمي پيغمبري (سلافين لويي لار) ديتي كو جهي وان گهلهكي ناسي
يه و پшти (۱۲) موسلمان شهيد بووين، بريار دا كو بزقريت.

۳۱۱. ل كيړي پيغمبري (سلافين لويي لار) دهستكهفتيڼ شهري
(حونهين) ي دابهش كرن؟

❁ ل جههكي دبيژني (ئهالجيعرانه) پيغمبري (سلافين لويي لار) دهستكهفتيڼ شهري (حونهين) ي دابهشكرن و نهنساړ بي بهش بوون ل
فان دهستكهفتيڼ.

۳۱۲. ههلويستي نهنساړان چيوو دهمي پيغمبري (سلافين لويي لار) بي
بهش كرين ل دهستكهفتيڼ؟

❁ دلي وان ما، و دگوت: پيغمبري (سلافين لويي لار) نه ف دهستكهفتيه
دانه مروفيڼ خو و نه م بي بهش كرين.

۳۱۳. پيغمبري (سلافين لويي لار) چ بريار دا دهمي ههلويستي نهنساړان
زاني؟

❁ پيغمبري (ﷺ) بريار دا کو ههمی نه‌نساری کوم ببن و
 گوتی: (أما ترضون أن يرجع الناس بال دنیا وترجعون برسول الله إلى
 بیوتکم...) (صحيح البخاري)
 (ما هوین رازی نابن خه‌لک دونیایي (ده‌ستکه‌فتيین شه‌ری) دگهل خو
 ببه‌ن و هوین پيغمبري خودي دگهل خو ببه‌نه مالیین خو..).
 فيجا ههمی رازی بوون.

۳۱۴. که‌نگی شه‌ري ته‌بوکي رویدا؟
 ❁ ل هه‌ي‌قا (ره‌جب) ي ل سالا (۹) مشه‌ختی.

۳۱۵. نه‌گه‌ري في شه‌ري چبوو؟
 ❁ ده‌نگ و باس که‌ه‌شتنه پيغمبري (ﷺ) کو له‌شکه‌ري
 رومان و نه‌و عه‌شيره‌تي دگهل وان يي خو ناماده‌گري کو هي‌ره‌شه‌کي
 بينه سهر موسلمانان.

۳۱۶. ژمارا له‌شکه‌ري موسلمانان چهند بوو؟ و ژمارا له‌شکه‌ري دوژمني
 چهند بوو؟
 ❁ ژمارا له‌شکه‌ري موسلمانان (۳۰۰۰۰) سيه هزار که‌س بوون، و ژمارا
 له‌شکه‌ري دوژمني (۴۰۰۰۰) چل هزار که‌س بوون.

۳۱۷. کي پتر هميان پاره دان بو بهر هه فکرنه في لهشکهری؟
 ﴿﴾ (عوسمان کورئ عهفان) ی.

۳۱۸. کي بوون دگهل پيغه مبهري ﴿سَلَامٌ عَلَيْكَ لَوْ كَانَ بَيْنَ﴾ دهرنه کهفتين بو
 شهري بيی کو چ نه گهر هه بن؟
 ﴿﴾ (کهعب کورئ مالک) ی، (مه راره کورئ نه لر دبيع) ی و (هیلال کورئ
 ئومهيه) ی بوون. (۵۰) روژان پيغه مبهري ﴿سَلَامٌ عَلَيْكَ لَوْ كَانَ بَيْنَ﴾ و موسلمان
 دگهل نه دنأخفتن هه تا خودئ ژئ خوش بووی.

۳۱۹. چه وا شهري (ته بوك) ب دوماهيك هات؟
 ﴿﴾ دهمئ لهشکهرئ رومان و عهشيره تيئ دگهل وان زانی کو لهشکهرئ
 موسلمانان يئ گه هشتيه (ته بوك) ئ، ترس کهفته ددئ وان دا و ههمی
 به لاف بوون. پشتی (۲۰) شهفان^(۱) ل (ته بوك) ئ بووین، لهشکهرئ
 موسلمانان زفري.

۳۲۰. چ سورته ل قورئانی ئاماژه ب شهري (ته بوك) ئ دکهت؟
 ﴿﴾ سورته (ئه لتهوبه) ئاماژه ب في شهري دکهت.

(۱) سنن أبي داود (۱۲۳۵)

۳۲۱. چ رويدا ل سالا (۹) مشهختي؟

﴿﴾ (ئهلهه جاشي) شاهي حه به شه چوو بهر دلوفانييا خودي و پيغهمبري
(سلافيڻ لويلا لايڻ) نقيژا مرييا بو کر.

﴿﴾ ريبهري دووروييا (عهبدوالله کورئ سهلول) ي چوو بهر دلوفانييا
خودي.

﴿﴾ گه لهک شاندين عه شيره دين عه رها هاتنه مه ديني و بوونه موسلمان.

۳۲۲. کي ريبهري موسلمانان بو دهمي چووينه حه جي ل سالا (۹)
مشهختي؟

﴿﴾ (ئه بو به کر ئه لسديق) ريبهري موسلمانان بوو.

۳۲۳. ژمارا موسلمانان چهند بوو دهمي چووينه حه جي؟
﴿﴾ (۳۰۰) موسلمان بوون چووينه حه جي.

۳۲۴. پيغهمبري (سلافيڻ لويلا لايڻ) کي قريکره يه مهني؟

﴿﴾ پيغهمبري (سلافيڻ لويلا لايڻ) ل سالا (۱۰) مشهختي (موعاز کورئ
جه بهل) ي قريکره يه مهني.

۳۲۵. کهنگی پیغه مبهري (سابقین ځویځ لښ) چوو بو (حجه الوداع) (حه جا خاتر خاستنی)؟
 ❀ ل سالا (۱۰) مشه ختی.

۳۲۶. بوچی نافی فی حه جی بو (حه جا خاتر خاستنی)؟
 ❀ چونکه پیغه مبهري (سابقین ځویځ لښ) خاترا خو ژ خه لکی خاست و چ
 حه جین دی ل دویف وی نه کرن چونکه چوو بهر دلوفانییا خودی.

۳۲۷. ژمارا موسلمانان چه ند بوون د فی حه جی دا؟
 ❀ ژمارا موسلمانان (۱۲۴۰۰۰) سهد و بیست و چوار هزار موسلمان بوون.
 ئان (۴۴۰۰۰) چل و چوار هزار موسلمان بوون.

۳۲۸. چ لهشکهر دوماهیک لهشکهر بوو پیغه مبهري (سابقین ځویځ لښ) ناماده
 کړی؟
 ❀ لهشکهری (ئوسامه کورې زهید) ی دوماهیک لهشکهر بوو پیغه مبهري
 (سابقین ځویځ لښ) ناماده کړی ل سالا (۱۱) مشه ختی.

۳۲۹. مهبهست ژ فی لهشکهری چبوو؟

❁ مهبستا في لهشکهری ترساندنا رومان بوو و دا موسلمانان پتر باوهری ب خو ههبيت.

۳۳۰. بوجي نهف لهشکهره گيرو بوو؟

❁ نهف لهشکهره گيرو بوو ژبه ر دهنګ و باسين نهساخيا پيغمبري (سلافين ګويځ لښ) .

۳۳۱. ل مالا کي ژ دايکين نيمانداران پيغمبري (سلافين ګويځ لښ) نهساخ بوو؟

❁ ل مالا (مهيمونه) خودي ژي رازي بيت نهساخ بوو.

۳۳۲. پيغمبري (سلافين ګويځ لښ) داخاز کر کو ببهنه مالا کي ژ دايکين نيمانداران ؟

❁ پيغمبري (سلافين ګويځ لښ) داخاز کر کو ببهنه مالا (عائيشه) يي خودي ژي رازي بيت.

۳۳۳. پيغمبري (سلافين ګويځ لښ) هست ب چ دکر ل دهستپيکا نهساخيا خو؟

﴿﴾ پيغهمبري ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ ههست ب سهرنيشانهكا زور و تايهكا
توند دكر.

۳۳۴. پيغهمبري ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ فهرمانا كي كر كو پيشنفيزا بو
موسلمانان بكهت؟

﴿﴾ پيغهمبري ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ داخازا (ئهبو بهكر) ي كر كو پيشنفيزا
بو موسلمانان بكهت.

۳۳۵. كهنگي پيغهمبري خوشتي ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ چوو بهر دلوفانيا
خودي؟

﴿﴾ ل رؤزا دووشه مبي ل (۱۲) ههيقا (ربيع ئه لئهول) ل سالا (۱۱)
مشه ختي.

۳۳۶. ژيي پيغهمبري ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ چهند بوو دهمي چوو بهر
دلوفانيا خودي؟

﴿﴾ ژيي پيغهمبري ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ (۶۳) سال بوون.

۳۳۷. كي پيغهمبر ﴿﴾ سَلَامٌ عَلَيْكَ ﴿﴾ شوش دهمي چوو بهر دلوفانيا
خودي؟

❁ نه لعه باس و عه لی و (نه لفه زل و قوسه م) کورپن عه باسی و شه قران و
نوسامه کورپن زهید و نهوس کورپن خولی خودی ژ همیان رازی بیت
پیغمبر (سَلَفُیْنِ عَوَاذُ لَیْ) شوست.

۳۳۸. نه ری جلیکین پیغمبری (سَلَفُیْنِ عَوَاذُ لَیْ) هاتنه ژبه رګرن دهمی
شوستی؟

❁ نه خیر، جلیکین پیغمبری (سَلَفُیْنِ عَوَاذُ لَیْ) نه هاتنه ژبه رګرن.

۳۳۹. که نګی پیغمبر (سَلَفُیْنِ عَوَاذُ لَیْ) هاته فه شارتن؟

❁ ل شه فا چوار شه مبی ل (۱۴) هه یفا (ردبیع نه لئه وول) ل سالا (۱۱)
مسه ختی.

۳۴۰. ل کیری پیغمبر (سَلَفُیْنِ عَوَاذُ لَیْ) هاته فه شارتن؟

❁ پیغمبر (سَلَفُیْنِ عَوَاذُ لَیْ) ل مالا (عائشه) یی هاته فه شارتن.

چەند پرسىيارين گشتى دهربارهى ژيانا پيغه مبهري

٣٤١. مەزنترين موعجيزين پيغه مبهري (سلافين گوياڻ لڻ) چنه؟

✽ ژيکفه بوونا هه يقى. ب شەف چوون (الاسراء و المعراج). زورکړنا خواریا کيەم. و مەزنترين موعجيزه قورنانا پيروزه.

٣٤٢. پيغه مبهري (سلافين گوياڻ لڻ) چەند ژن هەبوون؟ و نافين وان چنه؟

✽ (١٣) ژن هەبوون. (خەديجه کچا خوەيلدى - سەوده کچا زومعهى - عائيشه کچا ئەبو بەکرى - حەفسه کچا عومەرى کورئ خەتابى - زەينهەب کچا خوزەيمهى - ئوم سەلەمە - زەينهەب کچا جەحشى - رەيحانە - جودەيريه کچا حارسى - ئوم حەبيبه - سەفیه کچا حەبى کورئ نختەبى - ماريه ئەلقبتيه - مەيمونه کچا حارسى) خودئ ژ هەميان رازى بيت.

٣٤٣. پيغه مبهري (سلافين گوياڻ لڻ) چەند زاروك هەبوون؟ و نافين وان چنه؟

✽ (٧) زاروك هەبوون. (عەبدوالله - ئەلقاسم - زەينهەب - روقهيه - ئوم كولسوم - فاتيمه) ئەفە ژ (خەديجه) يى خودئ ژئ رازى بيت.

و (ئيراهيم) ژ (ماريه) يي خودي ژي رازي بيت.

۲۴۴. پيغهمبري (سَلَفِيْنُ لَوِيْكَ لُحَيٍّ) چهند زافا هه بوون؟ و نافين وان چنه؟

❀ (۲) زافا هه بوون. (ئهبو ئه لعاس كورئ ئه لرهبيع) زهلامئ (زهينه ب) ئ — (عوسمان كورئ عه فان) ي زهلامئ روقه يه و پشتي مري زهلامئ (ئوم كولسوم) — (عه لي كورئ ئهبو تالب) ي زهلامئ (فاتيمه) يي خودي ژ هه ميان رازي بيت.

۲۴۵. پيغهمبري (سَلَفِيْنُ لَوِيْكَ لُحَيٍّ) چهند مام و چهند مهت هه بوون؟
❀ (۱۲) مام هه بوون: زوبه ير (ئهبو تاهير), ئهبو تاليب (عه بد مه ناف), ئه لعهباس, زيرار, حه مزه, موقه ويم, حيجل, حارس, ئهبو له ههب (عه بد والعوزا), غه يداق, عه بد ئه لكه عبه, قه سه م.
❀ (۶) مهت هه بوون: ئوم حه كيم (ئه لبه يزاء), عاتيكه, ئومه يمه, ئه پروا, به ره, سه فييه.

۲۴۶. نافي هوزانقاني پيغهمبري (سَلَفِيْنُ لَوِيْكَ لُحَيٍّ) چيه؟
❀ نافي وي (حه سان كورئ سابت) ي يه.

۳۴۷. ئهري پيغمبهري (سَلَامُ عَلَى الْوَسِيلِ بْنِ) نفيسين و خواندن دزانی؟

﴿ پيغمبهري (سَلَامُ عَلَى الْوَسِيلِ بْنِ) نفيسين و خواندن نه دزانی.

﴿ وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُهُ بِمِمْكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴾

[العنكبوت: ۴۸]

(و بهري بو ته قورئان بهيته خوارى، ته خواندن نه دزانی، و ته چ کتيب نه خواندينه، و ته نفيسين نه دزانی و چ کتيب ب دهست نه نفيسينه، و نه گهر ته بهري نوکه خواندن و نفيسين زانيبایه، هنگی دا گاور [ل قورئانی] ب گومان که فن.)

۳۴۸. کی ژ دايکين ئيمانداران يا بهرنياس بوو ب (دايکا هه ژاران)؟

﴿ (زمينه ب کچا خوزميه) ی بوو خودی ژى رازی بیت.

۳۴۹. کى ژ دايکين ئيمانداران ب شانازی فه دگوت: (خودی نهز ل هندافى

ههفت ئاسمانان ل پيغمبهري (سَلَامُ عَلَى الْوَسِيلِ بْنِ) مار کرم)؟

﴿ دايکا ئيمانداران (زمينه ب کچا جه حش) ی بوو.

۳۵۰. پيغمبهري (سَلَامُ عَلَى الْوَسِيلِ بْنِ) چهند چه ج و چهند عومره کرن؟

﴿ پيغمبهري (سَلَامُ عَلَى الْوَسِيلِ بْنِ) (۱) چه ج و (۴) عومره کرن د ژيانا خو

دا.

پښ (نه لنه جاشی) ی

ژیدهر

✽ القرآن الکریم.

✽ الرحیق المختوم. صفي الرحمن المبار كفوري.

✽ السيرة النبوية لابن هشام.

✽ السيرة النبوية عرض وقائع و تحليل أحداث. د. علي محمد الصلابي.

✽ المسابقة العلمية في السيرة النبوية. محي الدين ديب مستو.

✽ تهفسيرا ژيان. ئيسماعيل سگيرى.

✽ سيرة النبي المختار. سليمان بن محمد اللهميد.

✽ فقه السيرة النبوية. د. محمد سعيد البوطي.

✽ نور اليقين في سيرة سيد المرسلين. محمد الخضري. تحقيق علي الشرجي.